

KALAMATA : 21

Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα
Υποψήφια Πόλη

Αιτιολογική Έκθεση

Για την:

Εισήγηση Οργάνωσης, χρηματοδότησης και δημιουργίας
υποδομών για τη φιλοξενία του τίτλου «Ευρωπαϊκή
Πολιτιστική Πρωτεύουσα 2021»

Γραφείο Υποψηφιότητας KALAMATA:21

Σεπτέμβριος 2015

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	3
α. Ιστορικό	3
β. Σκοπός της Αιτιολογικής Έκθεσης	4
2. Οργάνωση	6
α. Οι κανόνες	6
β. Τα προηγούμενα μοντέλα	9
γ. Το Ελληνικό παράδειγμα	12
δ. Συμπεράσματα από την έκθεση της Επιτροπής Επιλογής (Κροατία).....	14
ε. Εισήγηση.....	15
Ε. Χρηματοδότηση	20
α. Οι κανόνες	20
β. Τα προηγούμενα μοντέλα	23
γ. Το Ελληνικό παράδειγμα	31
δ. Συμπεράσματα από την έκθεση της Επιτροπής Επιλογής	33
ε. Έκθεση Εμπειρογνομώνων ACULTOS.....	34
στ. Εισήγηση.....	38
ΣΤ. Υποδομές.....	47
α. Οι κανόνες	47
β. Τα προηγούμενα μοντέλα	50
γ. Το Ελληνικό παράδειγμα	55
δ. Συμπεράσματα από την έκθεση της Επιτροπής Επιλογής	56
ε. Εισήγηση.....	56

1. Εισαγωγή

α. Ιστορικό

Το Δημοτικό Συμβούλιο Καλαμάτας με την απόφαση 409/2014 της συνεδρίασης που πραγματοποιήθηκε στις 15 Σεπτεμβρίου 2014 ενέκρινε την Προγραμματική Σύμβαση για την δημιουργία Γραφείου Υποψηφιότητας για τη διεκδίκηση του τίτλου Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα 2021.

Ο θεσμός της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης είναι μία Κοινοτική Δράση που διέπεται από την απόφαση αριθ. 445/2014/ΕΕ (16/4/2014) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης: «Θέσπιση δράσης της ένωσης όσον αφορά τις πολιτιστικές πρωτεύουσες της Ευρώπης για τα έτη 2020 έως 2033 και για την κατάργηση της απόφασης αριθ. 1622/2006/ΕΚ»

Ο τίτλος απονέμεται σε μία πόλη για κάθε προεπιλεγμένη χώρα μετά από εθνικό διαγωνισμό που προκηρύσσει το Υπουργείο Πολιτισμού σε συνεργασία και υπό την επίβλεψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ο διαγωνισμός διεξάγεται σε δύο φάσεις, την φάση προεπιλογής και την τελική φάση επιλογής. Όλες οι διαγωνιζόμενες πόλεις πρέπει να καταθέσουν έναν πλήρη Φάκελο Υποψηφιότητας εντός των χρονικών ορίων που προβλέπονται και συμπληρώνοντας την επίσημη Αίτηση που παρέχει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Μία Ανεξάρτητη Ευρωπαϊκή Επιτροπή Επιλογής αποφασίζει για την επιλογή της πόλης που θα λάβει τον τίτλο κατόπιν εξέτασης του Φακέλου Υποψηφιότητας, ακρόασης της Ομάδας Παρουσίασης της κάθε πόλης και μίας ολόημερης επίσκεψης στην υποψήφια πόλη (επίσκεψη μόνο κατά την τελική φάση επιλογής). Η απόφαση λαμβάνεται με βάση τα δημοσιευμένα κριτήρια επιλογής και κάθε απόφαση της Ανεξάρτητης Ευρωπαϊκής Επιτροπής Επιλογής είναι τελική.

Ο θεσμός αποτελεί την πιο αναγνωρίσιμη και σημαντική Κοινοτική Δράση στον χώρο του πολιτισμού. Η νικήτρια πόλη αναλαμβάνει την ευθύνη έναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την υλοποίηση της πρότασής της με ακρίβεια και με σοβαρότητα. Η πόλη που φιλοξενεί τον Τίτλο εκπροσωπεί την εκάστοτε χώρα και η υπόθεση ανάγεται σε εθνική, παρόμοιας σημασίας με τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Ο θεσμός αυτός είναι η εφαρμογή της δέσμευσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (10 Μαΐου 2007) σχετικά με την ευρωπαϊκή ατζέντα για τον πολιτισμό, σε έναν κόσμο παγκοσμιοποίησης, που ενέκρινε το Συμβούλιο με το ψήφισμά του της 16^{ης} Νοεμβρίου 2007¹ και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο² και καθορίζει τους στόχους για τις δραστηριότητες της Ένωσης στον τομέα του πολιτισμού. Ο θεσμός κρίνεται ότι προωθεί τους διακηρυγμένους στόχους της πολιτισμικής πολυμορφίας, του διαπολιτισμικού διαλόγου, τον πολιτισμό ως καταλύτη δημιουργικότητας στο πλαίσιο για την ανάπτυξη και την απασχόληση, καθώς και τον πολιτισμό ως ζωτικό στοιχείο στις διεθνείς σχέσεις της Ένωσης.

¹ ΕΕ C 287 της 29.11.2007, σ.1

² ΕΕ C 247 Ε της 15.10.2009, σ.32

β. Σκοπός της Αιτιολογικής Έκθεσης

Η παρούσα Αιτιολογική Έκθεση έχει σκοπό να εξηγήσει το σκεπτικό και τους παράγοντες που ελήφθησαν υπόψιν για την σύνταξη του εγγράφου «Εισήγηση Οργάνωσης, χρηματοδότησης και δημιουργίας υποδομών για τη φιλοξενία του τίτλου «Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα 2021». Σε περίπτωση ανάδειξης της Καλαμάτας ως Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας, η πόλη θα πρέπει να ξεκινήσει την προετοιμασία του γεγονότος, έχοντας έτοιμη την διοικητή δομή και εξασφαλισμένους του πόρους και τις υποδομές φιλοξενίας. Ο Φάκελος Υποψηφιότητας απαιτεί την συμπερίληψη προτάσεων σχετικά με τα παραπάνω και ρητές δεσμεύσεις από τα αρμόδια όργανα. Η παρούσα έκθεση τεκμηριώνει την εισήγηση του Γραφείου Υποψηφιότητας σχετικά με τα παραπάνω.

Η έκθεση αυτή χωρίζεται σε τρία κεφάλαια που αφορούν αντίστοιχα την προτεινόμενη Οργάνωση της υλοποίησης, τη Χρηματοδότηση και τις Υποδομές. Κάθε κεφάλαιο κάνει αναφορά στους κανόνες, σε προηγούμενα μοντέλα, στην Ελληνική εμπειρία, στις εισηγήσεις της Επιτροπής Επιλογής και καταλήγει στην σχετική εισήγηση.

Οι κανόνες του θεσμού εμπεριέχονται στα παρακάτω κείμενα:

- **Απόφαση αριθ. 445/2014/ΕΕ (16/4/2014) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης:** «Θέσπιση δράσης της ένωσης όσον αφορά τις πολιτιστικές πρωτεύουσες της Ευρώπης για τα έτη 2020 έως 2033 και για την κατάργηση της απόφασης αριθ. 1622/2006/ΕΚ»
- **Κανόνες Διαδικασίας «Διαγωνισμός για τον τίτλο της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης 2021 στην Ελλάδα»** - Υπουργείο Πολιτισμού Παιδείας και Θρησκευμάτων, Διεύθυνση Διεθνών Σχέσεων & Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- **Προκήρυξη για την υποβολή αιτήσεων σχετικά με τη δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης» για το έτος 2021 στην Ελλάδα.** - Υπουργείο Πολιτισμού Παιδείας και Θρησκευμάτων, Διεύθυνση Διεθνών Σχέσεων & Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- **Οδηγός για τις πόλεις που θα υποβάλουν υποψηφιότητα** - Υπουργείο Πολιτισμού Παιδείας και Θρησκευμάτων, Διεύθυνση Διεθνών Σχέσεων & Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- **Εγχειρίδιο Καλών Πρακτικών και Συστάσεων** - Υπουργείο Πολιτισμού Παιδείας και Θρησκευμάτων, Διεύθυνση Διεθνών Σχέσεων & Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- **Guidelines for the cities' own evaluations of the results of each ECoc** – Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η προηγούμενη εμπειρία/μοντέλα αναφέρεται σε επίσημες αξιολογήσεις τόσο των ίδιων των πόλεων όσο και των αξιολογήσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων, τους Φακέλους Υποψηφιότητας πόλεων που κερδίσανε τον διαγωνισμό, τις αξιολογήσεις της Επιτροπής Επιλογής καθώς και των ειδικών μελετών των Ευρωπαϊκών οργάνων. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- **Ex-post Evaluation of XXXX³ European Capitals of Culture** – Final Report for the European Commission (DG Education and Culture).
- **Impacts08 – European Capital of Culture Research Programme** – Liverpool ECoC 2008
- **European Cultural Capital Report (1-5)** – ATLAS Publications
- **European Cities and Capitals of Culture Report (Palmer Report)** – Palmer/Rae Associates for the European Commission
- **Selection Committee Reports (2010 – 2020)**
- **Own cities evaluations**
- **European Capitals of Culture: Success Strategies and Long-Term Effects, Study for the European Parliament (2013)**

Το **Ελληνικό Παράδειγμα** μελετάται μέσα από τις επίσημες αναφορές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των αποφάσεων (όπου υπάρχουν) της Επιτροπής Επιλογής καθώς και από ανεξάρτητη βιβλιογραφία. Δυστυχώς λόγω της μη-διαγωνιστικής διαδικασίας που ακολουθήθηκε στο παρελθόν υπάρχουν ελάχιστα εμπειριστατωμένα στοιχεία για το τι σχεδιάστηκε και το τι υλοποιήθηκε κατά το παρελθόν στην Ελλάδα.

Η **Έκθεση της Επιτροπής Επιλογής για την Κροατία** είναι η πρώτη και μοναδική έκθεση επιλογής (προ-επιλογής σε αυτήν την φάση) που αφορά τους Νέους Κανόνες της διαγωνιστικής διαδικασίας, της νέας περιόδου του θεσμού (2020-2033) και με τη νέα σύνθεση της Επιτροπής Επιλογής. Στην παρούσα φάση είναι το μοναδικό εργαλείο που προδιαγράφονται οι τάσεις και οι κατευθύνσεις της Επιτροπής Επιλογής η οποία θα κρίνει και τις Ελληνικές υποψηφιότητες.

³ Αφορά αξιολογήσει των ετών 2006 – 2014

2. Οργάνωση

Ως οργάνωση θεωρούμε την νομική μορφή και τα χαρακτηριστικά του φορέα διαχείρισης της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας, τις βασικές αρχές που θα συμπεριληφθούν στο καταστατικό του και εξασφαλίζουν την συνέπεια με τους κανόνες, την διοικητική δομή (οργανόγραμμα), τις επιτροπές και τις αρμοδιότητες του φορέα αυτού.

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναφερθούμε:

- i. Στη νομική μορφή, σύνθεση και χαρακτηριστικά του φορέα διαχείρισης
- ii. Στις αρμοδιότητες του φορέα διαχείρισης
- iii. Στο οργανόγραμμα του φορέα διαχείρισης
- iv. Στα χαρακτηριστικά των βασικών στελεχών του

α. Οι κανόνες

- i. Οι σχετικές ερωτήσεις στο κείμενο της «Προκήρυξης για υποβολή αιτήσεων» η οποία και συμπεριλαμβάνει και την αντίστοιχη αίτηση, είναι:
 - Τι είδους διαχείριση και διοικητική δομή που θα υλοποιήσει τη δράση της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης προβλέπεται;
 - Πώς θα οργανωθεί αυτή η δομή σε επίπεδο διαχείρισης; Παρακαλούμε να καταστήσετε σαφές ποιος θα είναι το/τα πρόσωπο/-α που έχει/έχουν την τελική ευθύνη για το σύνολο της διαχείρισης του έργου.
 - Πώς θα εξασφαλίσετε ότι αυτή η δομή έχει το προσωπικό με τα κατάλληλα προσόντα και εμπειρία για να σχεδιάσει, να διαχειριστεί και να υλοποιήσει το πολιτιστικό πρόγραμμα για το έτος του τίτλου;
Αυτές οι παραπάνω ερωτήσεις μπορούν να απαντηθούν με την επισύναψη του οργανογράμματος, του καταστατικού της οργάνωσης, του αριθμού του προσωπικού και των βιογραφικών σημειωμάτων των βασικών υπευθύνων.
 - Πώς θα βεβαιώσετε ότι υπάρχει η κατάλληλη συνεργασία μεταξύ των τοπικών αρχών και της δομής αυτής, συμπεριλαμβανομένης και της καλλιτεχνικής ομάδας;
 - Σύμφωνα με ποια κριτήρια και βάσει ποιας διαδικασίας έχουν επιλεγεί ή θα επιλεγούν ο γενικός διευθυντής και ο καλλιτεχνικός διευθυντής; Ποια είναι - ή θα είναι - τα αντίστοιχα προφίλ τους; Πότε θα διορισθούν; Ποιοι θα είναι οι αντίστοιχοι τομείς δράσης τους;

ii. Στον «Οδηγό για τις υποψήφιες πόλεις» αναφέρεται στο κριτήριο «Διοικητική δομή» πως πρέπει να αναλυθούν:

- η προβλεπόμενη αρχή διαχείρισης και υλοποίησης της δράσης, η οποία προβλέπει, μεταξύ άλλων, την κατάλληλη συνεργασία μεταξύ των τοπικών αρχών και της αρχής υλοποίησης, συμπεριλαμβανομένης της καλλιτεχνικής ομάδας
- οι διαδικασίες για τον ορισμό των γενικών και καλλιτεχνικών διευθυντών και των τομέων δράσης τους
- η αρχή υλοποίησης να έχει προσωπικό με κατάλληλα προσόντα και πείρα για να σχεδιάσει, να διαχειριστεί και να υλοποιήσει το πολιτιστικό πρόγραμμα για το έτος του τίτλου

Οι συστάσεις που δίνονται είναι:

- **Οργανωτική δομή και διοίκηση.** Η εμπειρία έχει δείξει ότι η δομή της διοίκησης είναι ένας κρίσιμος παράγοντας στην επιτυχία της ΠΠΕ ή στην αποτυχία επίτευξης του στόχου της.
- Πρόσφατες ΠΠΕ έχουν χρησιμοποιήσει **ποικιλία νομικών προσώπων:** ίδρυμα, ένωση, δημόσιο ίδρυμα, τμήμα υπαγόμενο στο δήμο κ.λ.π., ανάλογα με την τοπική νομοθεσία και πρακτική. Ανεξάρτητα από την προσέγγιση που θα επιλεγεί, οι βασικοί παράγοντες είναι:
- Η εξ' αρχής συνειδητοποίηση ότι η ΠΠΕ απαιτεί μία **διοίκηση υψηλού επιπέδου**, που ίσως υπάρχει σε μία πόλη, ίσως εισαχθεί ή και αποκτηθεί, μέσω της κατάρτισης. Αυτό ισχύει για την πολιτιστική διαχείριση μιας πόλης, καθώς και για το διαχειριστικό κομμάτι της ομάδας της ΠΠΕ.
- Η **σταθερότητα της δομής** της αρχής διαχείρισης: διοικητικό συμβούλιο, διαχείριση, σχέση με τις διοικητικές υπηρεσίες της πόλης
- Η **αυτονομία από την κομματική πολιτική διαδικασία** (εξωτερικές αξιολογήσεις των ΠΠΕ, οι οποίες δεν πέτυχαν τους στόχους τους, καταδεικνύουν ότι ο κύριος λόγος αποτυχίας είναι η πολιτική παρέμβαση σε κατώτερο επίπεδο). Οι πολιτικοί μπορεί να είναι στο διοικητικό συμβούλιο, αλλά να ενεργούν σε στρατηγικό και όχι σε επιχειρησιακό επίπεδο.
- Οι **διαδικασίες για την πρόσληψη του γενικού διευθυντή/διευθύνοντος συμβούλου και του καλλιτεχνικού διευθυντή να γίνονται έγκαιρα, κατά τη διαδικασία υποβολής του Φακέλου Υποψηφιότητας.** Οι ανοικτές διαδικασίες προσλήψεων είναι πιο διαφανείς. Συμβαίνει συχνά η ομάδα που δημιουργήθηκε για τη διαδικασία υποβολής του φακέλου να αλλάζει για την προετοιμασία ή την υλοποίηση της ΠΠΕ, καθώς απαιτούνται διαφορετικές δεξιότητες, ανάλογα το κάθε στάδιο για την υλοποίηση του έτους. Μία σταθερή ομάδα αποφέρει οφέλη.
- Η **ανεξαρτησία του καλλιτεχνικού διευθυντή** ως προς το καλλιτεχνικό πρόγραμμα, το οποίο πρέπει να συμφωνεί με τον φάκελο υποψηφιότητας και τον οικονομικό προϋπολογισμό.
- Η **μετάβαση μετά το έτος.** Οι βέλτιστες πρακτικές και οι εξωτερικές αξιολογήσεις δείχνουν ότι η βασική ομάδα πρέπει να παραμείνει για τουλάχιστον έξι μήνες μετά το έτος.
- Καθαρή οικονομική διαχείριση και εξωτερικοί ελεγκτικοί μηχανισμοί.

iii. Το «Εγχειρίδιο καλών πρακτικών και συστάσεων» αναφέρει:

- **Ο διοικητικός μηχανισμός της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης.** Είναι σημαντικό:
 - να αναπτυχθεί μία μικρή δομή με σαφή ρόλο και κοινή κατεύθυνση
 - να εξασφαλιστεί ισχυρή ηγεσία στο Διοικητικό Συμβούλιο με ακριβή καθορισμό ρόλων
 - να διευκρινιστούν λεπτομερώς οι αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου και του εξειδικευμένου προσωπικού που θα εργαστεί για την ΠΠΕ
 - να υπάρχει ικανό και έμπειρο προσωπικό σε όλα τα επίπεδα
- **Η πολιτική στήριξη και η καλλιτεχνική ελευθερία.** Η πολιτική δέσμευση είναι θεμελιώδης, καθώς τα περισσότερα από τα κονδύλια που προορίζονται για τις δράσεις είναι δημόσια, και η καλλιτεχνική και πολιτιστική αυτονομία είναι, επίσης, ζωτικής σημασίας για την επιτυχημένη εφαρμογή του πολιτιστικού και καλλιτεχνικού προγράμματος.

β. Τα προηγούμενα μοντέλα

i. Η έκθεση της Ευρωβουλής «European Capitals of Culture: Success Strategies and Long-Term Effects» αναφέρει:

- Θέστε τους τοπικούς πολιτικούς στο επίκεντρο της προώθησης του προγράμματος και όχι των επιμέρους λειτουργιών του· διασφαλίστε την ύπαρξη διαφάνειας προς την κοινή γνώμη· εξισορροπήστε την καλλιτεχνική ανεξαρτησία με την ανάγκη για αντιπροσώπευση διαφόρων επιμέρους ομάδων, χωρίς αποκλεισμούς.
- Αποδεχτείτε ότι τα διάφορα στάδια της διοργάνωσης μπορεί να απαιτούν διαφορετικές δεξιότητες, και προγραμματίστε εκ των προτέρων για το ενδεχόμενο απώλειας προσωπικού.
- Στηρίξτε τη υστεροφημία του προγράμματος διορίζοντας ομάδα μετάβασης για τη διαχείριση της επιστροφής αρμοδιοτήτων στους δημοτικούς φορείς.
- Επιλέξτε και τοποθετήστε στην ομάδα σας έναν διευθυντή με διεθνή εμπειρία, δίκτυα και γνώση του θεσμού. Αυτό πρέπει να γίνει το συντομότερο δυνατόν για μέγιστη επιτυχία και συνέπεια.
- Υποστηρίξτε την ομάδα μέσω συνεργασίας με εξωτερικούς εμπειρογνώμονες/ συμβούλους.

ii. Recommendations included in Selection Reports

- Αναμένεται ότι το Διοικητικό Συμβούλιο θα αποτελείτε κυρίως από ανεξάρτητα πολιικά μέλη. Αυτό σημαίνει ότι δεν πρέπει να είναι πολιτικά πρόσωπα ή να έχουν ορισθεί από πολιτικό σώμα. (Ρουμανία 2019)
- Η ίδρυση του Φορέα Υλοποίησης να γίνει άμεσα τον πρώτο χρόνο μετά την ανάδειξη της πόλης (Ρουμανία 2019)
- Να στελεχωθούν όλες οι κύριες θέσεις (διευθυντές και τμηματάρχες/ manager) έγκαιρα εντός του πρώτου χρόνου (Ρουμανία 2019)
- Να δημιουργηθούν όλες οι διαδικασίες και τα εσωτερικά διοικητικά συστήματα και να είναι πλήρως λειτουργικά τον πρώτο χρόνο (οικονομικά, τμήμα προσωπικού, νομικό τμήμα, πληροφορική, συστήματα επιλογής έργων κτλ). (Ρουμανία 2019)
- Να ξεκινήσει η παρακολούθηση και η αξιολόγηση όλων των δράσεων από τον πρώτο χρόνο. (Ρουμανία 2019)
- Να εδραιωθούν οι τρόποι άμεσης συνεργασίας μεταξύ του Δήμου και του Φορέα Υλοποίησης. (Ρουμανία 2019)
- Να ξεκινήσει η διερεύνηση χρηματοδοτικών πόρων, μέσω ειδικού τμήματος εντός του Φορέα Υλοποίησης. (Ρουμανία 2019)

- Το Διοικητικό Συμβούλιο θα πρέπει να μην έχει εκτελεστικές αρμοδιότητες, παρά μόνο να ορίζει στρατηγικές κατευθύνσεις, τα μέλη του να ενεργούν ως πρεσβευτές της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας και να ασκούν οικονομικό έλεγχο. Επίσης αναμένεται να μην Προεδρεύει πρόσωπο πολιτικά ορισμένο (Ιταλία 2019)
- Για μία επιτυχημένη διοργάνωση είναι απαραίτητη (εμπειρικά) η δημιουργία του Φορέα Υλοποίησης και η πλήρης λειτουργία του εντός του πρώτου χρόνου της υλοποίησης. Έτσι υπάρχει διάστημα 2 ετών για την προετοιμασία και ξεκινάει η υλοποίηση 6 μήνες πριν την επίσημη έναρξη. (Ιταλία 2019)
- Ο Φορέας Υλοποίησης πρέπει να έχει δημιουργηθεί και στελεχωθεί εντός των πρώτων 9 μηνών από την ανακήρυξη. (Ιταλία 2019)
- Να έχουν καθοριστεί οι σχέσεις και οι αρμοδιότητες των οργάνων και του προσωπικού και να είναι ξεκάθαρες στο ευρύ κοινό. (Ιταλία 2019)
- Όλες οι θέσεις πρέπει να έχουν στελεχωθεί εντός του πρώτου χρόνου. (Ιταλία 2019)
- Το τμήμα μάρκετινγκ πρέπει να είναι άμεσα συνδεδεμένο με τον πολιτιστικό διαχειριστή, ώστε να μην εστιάσει υπερβολικά στην προσέλκυση τουρισμού. (Ιταλία 2019)
- Να δημιουργηθεί άμεσα πλάνο προσλήψεων για όλα τα έτη, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης των εθελοντών. (Ιταλία 2019)
- Οι θέσεις των διευθυντών πρέπει να είναι πλήρους απασχόλησης (Μάλτα 2018)
- Συνιστάται ότι εφ' όσων οι νέοι έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην προετοιμασία (σσ. Leeuwarden), να συμπεριληφθούν και να αναλάβουν θέσεις ευθύνης στον Φορέα Υλοποίησης. (Βέλγιο 2018)
- Είναι σημαντικό να υπάρχει σταθερή διοίκηση κατά την διάρκεια της προετοιμασίας και της υλοποίησης, με ξεκάθαρη διάκριση αρμοδιοτήτων. (Δανία 2017)
- Συνιστάται να δημιουργηθεί μία επιτροπή διεθνών εμπειρογνομόνων για την υποστήριξη του προγράμματος το συντομότερο δυνατόν. (Κύπρος 2017)
- Συνιστάται η άμεση αύξηση των διοικητικών δυνατοτήτων στην πολιτιστική διαχείριση για την σωστή διαχείριση του έργου. (Κύπρος 2017)
- Θεωρείται απαραίτητη η σταθερότητα των προσώπων στις κεντρικές θέσεις (διευθυντές). (Κύπρος 2017)
- Αναμένεται η πλήρης ανεξαρτησία του Καλλιτεχνικού Διευθυντή από το Δημοτικό Συμβούλιο. (Κύπρος 2017)
- Συνιστάται η διατήρηση των προσώπων (Καλλιτεχνικός Διευθυντής κ.α.) της υποψηφιότητας και στον Φορέα Υλοποίησης. (Κύπρος 2017)

iii. UMEΑ 2014 – Σουηδία

- Ένας Διοικητικός Διευθυντής και ένας Καλλιτεχνικός Διευθυντής
- Καλλιτεχνικό Συμβούλιο υπό τον Καλλιτεχνικό Διευθυντή και επιμέρους διευθυντές προγράμματος ανά θεματική
- Ανεξάρτητος οργανισμός σε συνεργασία με το Δημοτικό Συμβούλιο, τις επιτροπές και τις υπηρεσίες του.
- Συμμετοχή στο ΔΣ του οργανισμού και ιδιωτών χορηγών.

iv. Aarhus 2017 – Δανία

- Ανεξάρτητος οργανισμός με 28μελές ΔΣ.
- Συμμετοχή 22 πολιτικών (από 22 δήμους) και 6 ανεξάρτητων μελών.
- Διοικητική δομή με τρεις διευθύνσεις, διοικητική, καλλιτεχνική, επικοινωνίας.
- Αριθμός προσωπικού: 12 (2013), 25 (2014), 31 (2015), 38 (2016), 38 (2017), 19 (2018).

v. Pilsen 2015 - Τσεχία

- Ανεξάρτητος οργανισμός με 6μελές ΔΣ.
- 3 μέλη από το ΔΣ του Δήμου, 1 από την Περιφέρεια, 1 από το Πανεπιστήμιο, 1 από τον κεντρικό χορηγό.
- Υποστήριξη από 5μελής Συμβουλευτική Επιτροπή ειδικών (2 από τον Δήμο, 1 από την Περιφέρεια, 1 από το Υπουργείο Πολιτισμού, 1 από το Πανεπιστήμιο).
- 1 Εκτελεστικός Διευθυντής (με εισήγηση της Συμβουλευτικής Επιτροπής)
- 1 Καλλιτεχνικός Διευθυντής, υποστηριζόμενος από Καλλιτεχνική Επιτροπή
- 1 Οικονομικός Διευθυντής
- Μάνατζερ: Παραγωγής, Επικοινωνίας, Διεθνών Σχέσεων, Διεθνών Δράσεων, Προγράμματος, Χρηματοδότησης, Χορηγιών, κτλ.

vi. Wroclaw 2016 – Πολωνία

- Επιτροπή Παρακολούθησης του Δήμου
- Ανεξάρτητος οργανισμός
- 1 Γενικός Διευθυντής
- 1 Καλλιτεχνικός Διευθυντής, υποστήριξη από Καλλιτεχνική Επιτροπή
- 1 Διευθυντής Επικοινωνίας
- 1 Διευθυντής Οικονομικών
- 1 Διοικητικός Διευθυντής

γ. Το Ελληνικό παράδειγμα

Σχετικά με την Ελληνική εμπειρία, υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για την διοργάνωση της Πάτρας 2006 καθώς και ελάχιστα για την διοργάνωση της Θεσσαλονίκης 1997.

Τα στοιχεία σχετικά με την Θεσσαλονίκη προέρχονται κυρίως μέσω ενός βιβλίου (Η πολιτιστική από μέσα – Ροδόλφος Μασλίας, Ιανός 1998), ενός πρώην στελέχους του οργανισμού της πολιτιστικής πρωτεύουσας.

Τα στοιχεία για την Πάτρα 2006, προέρχονται από τους σχετικούς νόμους αλλά και την έκθεση αξιολόγησης που έκανε ο ίδιο ο οργανισμός Πάτρα 2006.

Επίσης στην έκθεση αυτή γίνεται χρήση και του παραδείγματος διοργάνωσης του Αθήνα 2004.

Θεσσαλονίκη 1997

- Οργανισμός που ελεγχότανε από τον Δήμο Θεσσαλονίκης, με Πρόεδρο τον Δήμαρχο και μέλη ΔΣ αναλογικά με την σύνθεση του Δημοτικού Συμβουλίου.
- Διορισμός Διευθυντή από το Υπουργείο Πολιτισμού και υποδιευθυντών από το ΔΣ.
- Μη ύπαρξη οργανογράμματος, επαρκούς στελέχωσης και συντονισμού
- Πάνω από 300 άτομα προσωπικό, χωρίς περιγραφή θέσης και συγκεκριμένες αρμοδιότητες συνδεδεμένες με κριτήρια επιλογής.
- Συχνή κατάργηση και ίδρυση τμημάτων, διευθύνσεων και εναλλαγή αρμοδιοτήτων.

Πάτρα 2006

- Ανεξάρτητος οργανισμός με τη μορφή της ανώνυμης εταιρίας ως νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου (με ιδρυτικό νόμο 3322, ΦΕΚ 58/2005)
- Το Διοικητικό Συμβούλιο ορίζεται με απόφαση Υπουργού Πολιτισμού.
- 15μελές ΔΣ, με συμμετοχή αιρετών (8) και ανεξάρτητων μελών (7).
- Ύπαρξη 5μελούς Εκτελεστικής Επιτροπής
- Μόνο Καλλιτεχνικός Διευθυντής
- Μέγιστος αριθμός προσωπικού τα 50 άτομα (τακτικά)
- Χρηματοδότηση κυρίως από τον προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Πολιτισμού.
- Απαλλαγή από όλους τους φόρους και εισφορές, εκτός του ΦΠΑ.
- Διοικητική, οικονομική και δικαστική ατέλεια του Δημοσίου.
- Παύση λειτουργίας 31/12/2006 και εκκαθάριση
- Υπηρεσιακές Μονάδες σε επίπεδο Διευθύνσεων:

- Διεύθυνση Παραγωγής
- Διεύθυνση Κατάρτισης Καλλιτεχνικού Προγράμματος
- Διεύθυνση Επικοινωνίας
- Διεύθυνση Marketing και Χορηγιών
- Διεύθυνση Διοικητικών, Οικονομικών και Νομικών Λειτουργιών
- Υπηρεσιακές Μονάδες σε επίπεδο Γραφείου
 - Γραμματεία ΔΣ
 - Γραμματεία Εκτελεστικής Επιτροπής

Αθήνα 2004

- Ανεξάρτητος οργανισμός με τη μορφή της ανώνυμης εταιρίας ως νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου
- Δικαίωμα ίδρυσης και συμμετοχής σε θυγατρικές
- 15μελές ΔΣ με συμμετοχή Προέδρου και Διευθύνοντα Συμβούλου
- Ορισμός ΔΣ, Προέδρου και Διευθύνοντα Συμβούλου από τον Πρωθυπουργό.
- 1 Πρόεδρος με εκτελεστικές αρμοδιότητες
- 1 Διευθύνων Σύμβουλος / Managing Director
- 3 Γενικοί Διευθυντές / General Manager (1998-2000)
- 3 Εκτελεστικοί Διευθυντές / Executive Director με 15 Γενικούς Διευθυντές / General Manager (2000 – 2005)
- Αλλαγή του Οργανογράμματος ανάλογα με την φάση προετοιμασίας – εκτέλεσης
- Αυξημένες Αρμοδιότητες υπό τον Γενικό Διευθυντή

δ. Συμπεράσματα από την έκθεση της Επιτροπής Επιλογής (Κροατία)

Η Επιτροπή Επιλογής μέσω της έκθεσης της σχολιάζει τις επιλογές των υποψηφίων πόλεων και κάνει προτάσεις βελτίωσης. Στην σχετική έκθεση προ-επιλογής που αφορά τις υποψήφιες πόλεις της Κροατίας σημειώνει:

- Η οργανωτική δομή πρέπει να έχει ανεξαρτησία από την πολιτική αρχή. Το τελικό καλλιτεχνικό πρόγραμμα δεν πρέπει να τυγχάνει έγκρισης από το Δημοτικό Συμβούλιο.
- Πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη για στελέχωση από ικανά άτομα, σχετικά με το αντικείμενο και το πολιτιστικό μάνατζμεντ.
- Ο οργανισμός που θα διαχειρίζεται την υλοποίηση δεν πρέπει να έχει την ευθύνη και για τις υποδομές ή για τον ευρύτερο πολιτιστικό τομέα.
- Πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη και για τα έτη «κληρονομιάς» του θεσμού.
- Η ύπαρξη πολλών και περίπλοκων κέντρων αποφάσεων πρέπει να αποφεύγεται.
- Οι θέσεις των διευθυντών πρέπει να είναι διακριτές (εκτελεστικός / καλλιτεχνικός κτλ)

ε. Εισήγηση

Το Γραφείο Υποψηφιότητας λαμβάνοντας υπόψιν τα παραπάνω καθώς και τις εισηγήσεις των διεθνών εμπειρογνομώνων ACULTOS, εισηγείται το παρακάτω μοντέλο διαχείρισης της υλοποίησης του Τίτλου της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας 2021:

- A. **Το Υπουργείο Πολιτισμού**, ακολουθώντας τις καλές πρακτικές του θεσμού, τις απαιτήσεις της Επιτροπής Επιλογής και τις υπάρχουσες πρακτικές δράσης σε αντίστοιχες διοργανώσεις («ΠΑΤΡΑ 2006 – Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα»⁴ και «Αθήνα 2004»⁵) πρέπει να δημιουργήσει ένα Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) με τη μορφή της Ανώνυμης Εταιρείας (Α.Ε) σε συνεργασία με τον Δήμο Καλαμάτας για τη διαχείριση της φιλοξενίας του θεσμού της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας.
- B. Το παραπάνω Ν.Π.Ι.Δ. θα πρέπει να ιδρυθεί με ειδικό νόμο κατόπιν εισήγησης του Υπουργείου Πολιτισμού και σε συνεργασία με τον Δήμο Καλαμάτας.
- Γ. Βασικό χαρακτηριστικό θα πρέπει να είναι ότι το Ν.Π.Ι.Δ. θα διέπεται από ευεργετικές διατάξεις που εξασφαλίζουν την ευελιξία των δράσεων, τη διαφάνεια καθώς και την απρόσκοπτη χρηματοδότηση και υποστήριξη των δράσεων του.

Σκοπός

- α. Ο σκοπός του Οργανισμού θα είναι να σχεδιάσει, να οργανώσει και να εκτελέσει όλες τις απαραίτητες ενέργειες για να εφαρμόσει το έργο «ΚΑΛΑΜΑΤΑ:21 - Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα 2021», σύμφωνα με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις προβλέψεις (δεσμεύσεις) του Φακέλου Υποψηφιότητας με τον οποίο και απέκτησε τον Τίτλο.
- β. Μετά το έτος 2022, έτος υποχρεωτικής αξιολόγησης, ο Οργανισμός θα αναλάβει να διατηρήσει την «κληρονομιά» του Τίτλου για τρία χρόνια (31.12.2025).

Μετοχική Σύνθεση

- A. Στον οργανισμό θα συμμετάσχουν κατ' ελάχιστο το Υπουργείο Πολιτισμού και ο Δήμος Καλαμάτας.
- B. Στον οργανισμό θα προσκληθούν να συμμετάσχουν, εάν το επιθυμούν, και η περιφέρεια Πελοποννήσου, οι δήμοι της Μεσσηνίας, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της πόλης, το Επιμελητήριο Μεσσηνίας και άλλοι φορείς.

⁴ Νόμος 3322/2005, ΦΕΚ Α' 58 - 7 Μαρτίου 2005

⁵ Νόμος 2598/2008, ΦΕΚ Α' 66 & Πράξη 14 Υπουργικού Συμβουλίου 10 Απριλίου 1998

Όργανα Διοίκησης

Τα όργανα διοίκησης του Οργανισμού θα είναι το Διοικητικό Συμβούλιο και η Εκτελεστική Επιτροπή.

I. Διοικητικό Συμβούλιο

α. Το Διοικητικό Συμβούλιο, για τη διασφάλιση της πολιτικής ανεξαρτησίας όπως προβλέπει και ο θεσμός, θα αποτελείται από εννέα μέλη, με μειωηφούντα τα μέλη που διορίζονται από πολιτικά όργανα.

Τα μέλη διορίζονται ως ακολούθως:

- Δύο μέλη, οριζόμενα από τον Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Καλαμάτας (ένα μέλος από την πλειοψηφία και ένα από την μειοψηφία)
- Ένα μέλος οριζόμενο από το Υπουργείο Πολιτισμού
- Ένα μέλος οριζόμενο από την Περιφέρεια Πελοποννήσου
- Ένα μέλος οριζόμενο από την ΚΕ. ΦΑΡΙΣ
- Ένα μέλος οριζόμενο από τον σύλλογο «Φίλοι του ΚΑΛΑΜΑΤΑ:21»
- Ένα μέλος οριζόμενο από το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
- Ένα μέλος οριζόμενο από το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Πελοποννήσου
- Ένα μέλος θα ορισθεί τιμητικά από τον κύριο χορηγό της διοργάνωσης.

β. Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου ορίζετε το μέλος της πλειοψηφίας από τον Δήμο Καλαμάτας.

γ. Τα μέλη, σύμφωνα με τις προτροπές της Επιτροπής Επιλογής θα ήταν συνετό να μην έχουν και την ιδιότητα του αιρετού σε καμία βαθμίδα της δημόσιας διοίκησης.

δ. Τα μέλη πρέπει να διορίζονται με βάση τα προσόντα και την εμπειρία τους σε σχέση με τους σκοπούς του Οργανισμού.

II. Αρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου

α. Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για την χάραξη της στρατηγικής και των πολιτικών του Οργανισμού, την έγκριση των προϋπολογισμών και των οικονομικών εκθέσεων, τον διορισμό των Διευθυντών και τη λογοδοσία έναντι των μετόχων.

β. Το Διοικητικό Συμβούλιο δεν έχει καμία εκτελεστική αρμοδιότητα, πέραν του διορισμού των διευθυντών όπως αναφέρεται παραπάνω.

III. Εκτελεστική Επιτροπή

- α. Η Εκτελεστική Επιτροπή διορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο και μέλη της είναι οι τρεις Ανώτατοι Διευθυντές, ο Διευθύνων Σύμβουλος, ο Εκτελεστικός Διευθυντής, ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής καθώς και τα δύο μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου που ορίζονται από τον Δήμο Καλαμάτας.
- β. Πρόεδρος της Εκτελεστικής Επιτροπής είναι ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου.
- γ. Η Εκτελεστική Επιτροπή αναφέρεται στο Διοικητικό Συμβούλιο και εισηγείται στρατηγικές και πολιτικές.
- δ. Τα δύο μέλη της επιτροπής που ορίζονται από το Δημοτικό Συμβούλιο Καλαμάτας ενεργούν και ως σύνδεσμος μεταξύ Δημοτικού Συμβουλίου και Φορέα Διαχείρισης.

IV. Αρμοδιότητες Εκτελεστικής Επιτροπής

- α. Η Εκτελεστική Επιτροπή είναι υπεύθυνη για τον σχεδιασμό, την οργάνωση και την εκτέλεση του Έργου «ΚΑΛΑΜΑΤΑ:21 - Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα 2021»,
- β. Όλες οι αποφάσεις λαμβάνονται με πλειοψηφία
- γ. Η Εκτελεστική Επιτροπή εκπροσωπεί νόμιμα τον Οργανισμό, σύμφωνα και με τον εσωτερικό κανονισμό.
- δ. Η Εκτελεστική Επιτροπή έχει την ευθύνη των προσλήψεων, των αναθέσεων έργων καθώς και των προμηθειών υλικού και υπηρεσιών, σύμφωνα με τις ορισμένες διαδικασίες.

V. Διευθύνων Σύμβουλος

- α. Ο Διευθύνων Σύμβουλος έχει την ευθύνη της διαχείρισης του έργου. Έχει υπό την άμεση εποπτεία του όλες τις διοικητικές αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Προσωπικού, του Νομικού Τμήματος, του Τμήματος Πληροφορικής, της Διεύθυνσης Οικονομικών, της Διεύθυνσης Προμηθειών και της Γραμματείας. Είναι επίσης υπεύθυνος για τις σχέσεις με τους μετόχους και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Υπογράφει όλα τα συμβόλαια και τις ανάλογες οικονομικές αποφάσεις.

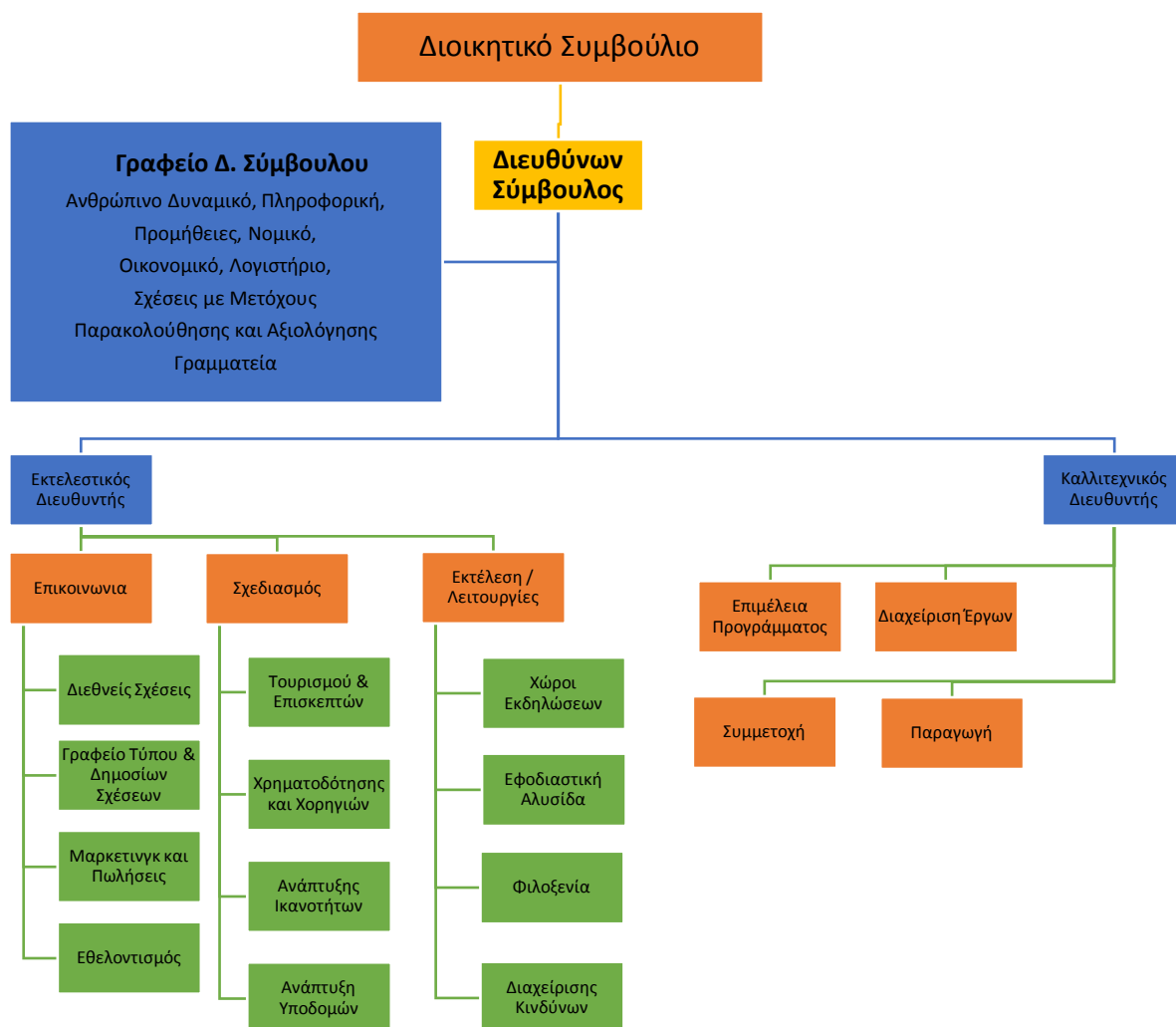
VI. Εκτελεστικός Διευθυντής

- α. Ο Εκτελεστικός Διευθυντής έχει την ευθύνη για όλες τις λειτουργίες των τμημάτων Επικοινωνίας, Σχεδιασμού και Υλοποίησης/ Λειτουργίας.

VII. Καλλιτεχνικός Διευθυντής

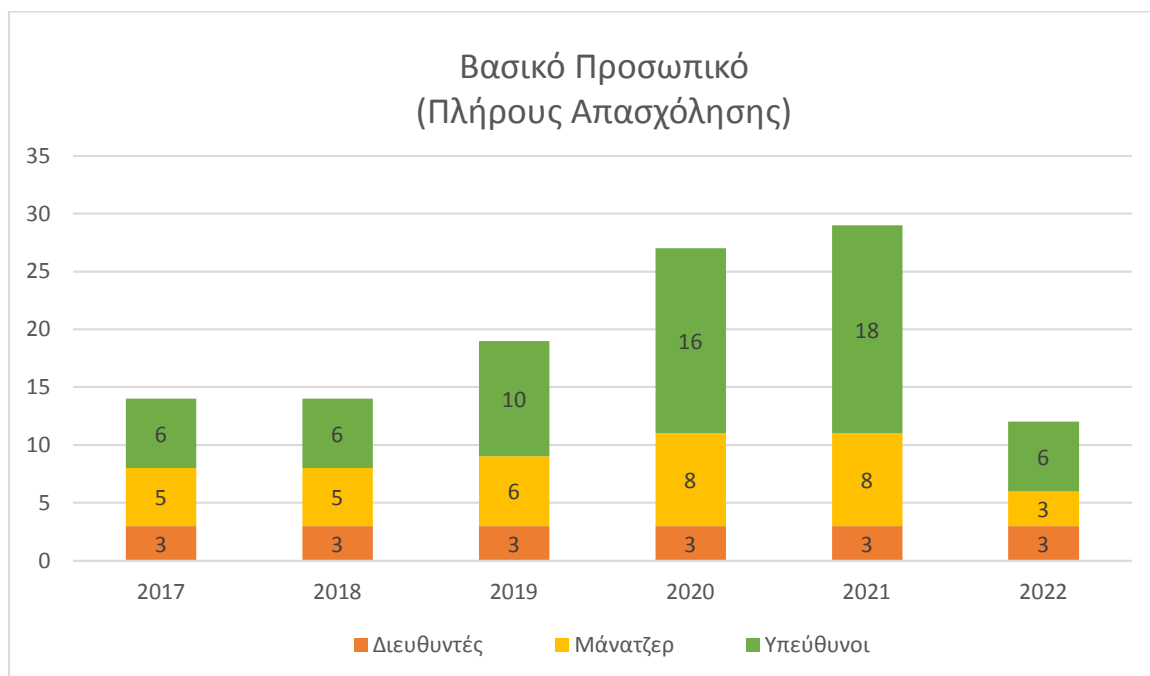
- α. Ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής είναι υπεύθυνος για το καλλιτεχνικό πρόγραμμα συμπεριλαμβανομένης της Επιμέλειας, της Διαχείρισης Έργου, της Παραγωγής και της Προβολής & Συμμετοχής.
- β. Ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής είναι ο αποκλειστικός υπεύθυνος για τη δημιουργία του Καλλιτεχνικού Προγράμματος εντός των στρατηγικών, των προτεραιοτήτων, των πολιτικών και των προϋπολογισμών του Οργανισμού.

Οργανωτική Δομή

Προσωπικό

- 1) Οι θέσεις προσωπικού διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:
 - α. Βασικό προσωπικό (Διευθυντές/ Director, Μάνατζερ/ Manager, Υπεύθυνοι/ Officer)
 - β. Υποστηρικτικό προσωπικό (Γραμματείς/ Admin, Φοιτητές Πρακτικής/ Interns, Εποχικοί/ Seasonal)
 - γ. Εθελοντές
- 2) Το βασικό προσωπικό θα πρέπει να διαθέτει σχετικό με το αντικείμενο πτυχίο και οι Διευθυντές και οι Μάνατζερ να διαθέτουν μεταπτυχιακό τίτλο ή να έχουν σημαντική εργασιακή εμπειρία στο αντικείμενο απασχόλησης τους. Το υποστηρικτικό προσωπικό θα πρέπει να διαθέτει σχετικό δίπλωμα ή εργασιακή εμπειρία στο αντικείμενο απασχόλησης τους.
- 3) Οι οργανικές θέσεις μπορούν να καλυφθούν με προσλήψεις, αναθέσεις έργου, αποσπάσεις προσωπικού, εποχικών προσλήψεων ή με κάθε άλλο έννομο μέσο χωρίς περιορισμούς.
- 4) Οι περιγραφές θέσεων και ο αριθμός των θέσεων αποφασίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο κατόπιν εισηγήσεων της Εκτελεστικής Επιτροπής.

Σημείωση:

Η τελική νομική μορφή, το καταστατικό και ο αναλυτικός εσωτερικός κανονισμός θα πρέπει να δημιουργηθούν σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠ.ΠΟ., του Δήμου Καλαμάτας καθώς και εξειδικευμένα στελέχη σύστασης εταιρειών. Η διαδικασία αυτή δεν προεκτείνεται να γίνει πριν την απονομή του Τίτλου.

Δ. Χρηματοδότηση

α. Οι κανόνες

- ί. Οι σχετικές ερωτήσεις στο κείμενο της «Προκήρυξης για υποβολή αιτήσεων» η οποία και συμπεριλαμβάνει και την αντίστοιχη αίτηση, είναι:
- Ποιος ήταν ο ετήσιος προϋπολογισμός για τον πολιτισμό στην πόλη κατά τη διάρκεια των τελευταίων 5 ετών (με εξαίρεση τις δαπάνες για την παρούσα αίτηση για την Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης);
 - Σε περίπτωση που η πόλη σχεδιάζει να χρησιμοποιήσει τα κεφάλαια από τον ετήσιο προϋπολογισμό της σε σχέση με τον πολιτισμό για τη χρηματοδότηση του έργου «Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης», παρακαλείσθε να αναφέρετε το ποσό αυτό, ξεκινώντας από το έτος υποβολής της υποψηφιότητας μέχρι το έτος της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης.
 - Ποιο είναι το ποσό του συνολικού ετήσιου προϋπολογισμού που προβλέπει η πόλη να δαπανήσει για τον πολιτισμό μετά το έτος της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης (σε ευρώ και σε ποσοστό % του συνολικού ετήσιου προϋπολογισμού);
 - Να εξηγήσετε τον συνολικό προϋπολογισμό (δηλαδή, τα κονδύλια που είναι ειδικά διαθέσιμα για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών). Ο προϋπολογισμός καλύπτει τη φάση της προετοιμασίας, το έτος του τίτλου, την αξιολόγηση και τις δράσεις με μακροπρόθεσμο θετικό αντίκτυπο για την πόλη.
 - Ποια είναι η ανάλυση των εσόδων που θα προέλθουν από τον δημόσιο τομέα για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών; Παρακαλούμε, συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα:
 - Έχουν οι αρχές των δημόσιων οικονομικών (πόλη, περιφέρεια, κράτος) ήδη ψηφίσει ή έχουν αναλάβει χρηματοδοτικές δεσμεύσεις για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών; Αν όχι, τότε θα το κάνουν;
 - Ποια είναι η στρατηγική εύρεσης χρηματοδότησης για να ζητήσετε οικονομική στήριξη από τα προγράμματα/κονδύλια της Ένωσης ώστε να καλύψετε τις λειτουργικές δαπάνες;
 - Σύμφωνα με ποιο χρονοδιάγραμμα θα πρέπει τα έσοδα για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών να απορροφηθούν από την πόλη και/ή τον φορέα που είναι αρμόδιος για την προετοιμασία και την υλοποίηση του έργου ΠΠΕ, αν η πόλη λάβει τον τίτλο της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης;
 - Ποια είναι η στρατηγική εύρεσης χρηματοδότησης για να ζητήσετε οικονομική στήριξη από ιδιώτες χορηγούς; Ποιο είναι το σχέδιο για τη συμμετοχή χορηγών στη δράση;

- Παρακαλούμε να αναλύσετε την κατανομή των λειτουργικών δαπανών (Πρόγραμμα, Προώθηση & Μάρκετινγκ, Ημερομίσθια & Γενικά έξοδα, Άλλα έξοδα)
- Προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα για τις λειτουργικές δαπάνες
- Ποια είναι η κατανομή των εσόδων που θα προέλθουν από τον δημόσιο τομέα για την κάλυψη των κεφαλαιακών δαπανών σε σχέση με το έτος του τίτλου;
- Έχουν οι αρχές των δημόσιων οικονομικών (πόλη, περιφέρεια, κράτος) ήδη ψηφίσει ή έχουν αναλάβει χρηματοδοτικές δεσμεύσεις για την κάλυψη των κεφαλαιακών δαπανών; Αν όχι, πότε θα το κάνουν;
- Ποια είναι η στρατηγική εύρεσης χρηματοδότησης για να ζητήσετε οικονομική στήριξη από τα προγράμματα/κονδύλια της Ένωσης για να καλύψετε τις κεφαλαιακές δαπάνες;
- Σύμφωνα με ποιο χρονοδιάγραμμα θα πρέπει τα έσοδα για την κάλυψη των κεφαλαιακών δαπανών να απορροφηθούν από την πόλη και/ή τον φορέα που είναι αρμόδιος για την προετοιμασία και την υλοποίηση του έργου ΠΠΕ αν η πόλη λάβει τον τίτλο της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης;
- Αν το κρίνετε απαραίτητο, παρακαλούμε εισάγετε εδώ έναν πίνακα που να αναλύει ποια ποσά θα δαπανηθούν για νέες πολιτιστικές υποδομές στο πλαίσιο του έτους του τίτλου.

ii. Στον «Οδηγό για τις υποψήφιες πόλεις» αναφέρεται στο κριτήριο «Ικανότητα Υλοποίησης» πως πρέπει να αναλυθεί:

- *η δυνατότητα επίτευξης της στρατηγικής για την εύρεση κεφαλαίων και του προτεινόμενου προϋπολογισμού, η οποία περιλαμβάνει, ενδεχομένως, το σχέδιο εξεύρεσης οικονομικής στήριξης από τα προγράμματα και τα ταμεία της Ένωσης και καλύπτει τη φάση της προετοιμασίας, το έτος του τίτλου, την αξιολόγηση και τις διατάξεις για τον σχεδιασμό δράσεων με μακροπρόθεσμο αντίκτυπο για την πόλη, καθώς και τον σχεδιασμό αντιμετώπισης έκτακτων καταστάσεων*

Οι συστάσεις που δίνονται είναι:

- Οι **προϋπολογισμοί για τις ΠΠΕ** ποικίλουν σημαντικά. Πρόσφατα προγράμματα ΠΠΕ (δηλαδή, μη συμπεριλαμβανομένων των υποδομών ή των κτιρίων) κυμαίνονται **από 20 εκατομμύρια έως πάνω από 80 εκατομμύρια ευρώ.**
- Στο στάδιο της υποβολής της υποψηφιότητας **δεν είναι ρεαλιστικό να γίνονται ακριβείς προβλέψεις των μελλοντικών πηγών χρηματοδότησης.** Ο φάκελος της υποψηφιότητας πρέπει να έχει ρεαλιστικό προϋπολογισμό, με αρκετές πληροφορίες, ώστε να δείξει το βαθμό διασφάλισης της κάθε φάσης του προϋπολογισμού.

- Η μορφή των οικονομικών στοιχείων θα πρέπει να καθορίζεται στο ερωτηματολόγιο που περιλαμβάνεται στην προκήρυξη. Θα περιλαμβάνει προβλεπόμενα έσοδα από:
 - Δημόσιες αρχές (τοπικές, περιφερειακές, εθνικές)
 - Ιδιωτικό τομέα
 - Άλλο (ιδίως από προπωλήσεις, χρηματοδότηση κοινού)
 - Προγράμματα της Ε.Ε.

- Οι υποψήφιοι πόλεις και οπωσδήποτε οι ΠΠΕ παροτρύνονται να ερευνήσουν την πλήρη συμμετοχή τους σε άλλα προγράμματα της Ε.Ε. Τα τρέχοντα προγράμματα υλοποιούνται έως το 2020. Περιλαμβάνουν:
 - **Δημιουργική Ευρώπη** (υποστήριξη των πολιτιστικών και δημιουργικών τομέων)
 - **Ταμεία Συνοχής** (υποστήριξη των περιφερειών και των πόλεων)
 - **Erasmus +** (υποστήριξη της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της νεολαίας και του αθλητισμού)
 - **Horizon 2020** (υποστήριξη της έρευνας και της καινοτομίας)
 - **COSME** (υποστήριξη της ανταγωνιστικότητας και της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων της Ε.Ε. και ενθάρρυνση του επιχειρηματικού πολιτισμού)
 - **Connecting Europe Facility** (υποστήριξη, μεταξύ άλλων, των ψηφιακών δικτύων του πολιτισμού της Ευρώπης)

iii. Το «Εγχειρίδιο καλών πρακτικών και συστάσεων» αναφέρει:

- **Επαρκή κεφάλαια:** Πρέπει να υπάρχουν όσο το δυνατόν νωρίτερα, ήδη από τη φάση της προετοιμασίας.

β. Τα προηγούμενα μοντέλα

Το παρόν αποσκοπεί στην εξέταση των προϋπολογισμών παρελθουσών, αλλά και μελλοντικών Πολιτιστικών Πρωτευουσών της Ευρώπης. Το κεφάλαιο εστιάζει κυρίως στις πόλεις που δεν υπερβαίνουν κατά πολύ τις 100.000 κατοίκους, ενώ εξετάζονται και οι προϋπολογισμοί της Θεσσαλονίκης ως Πολιτιστικής Πρωτεύουσας το 1997 και της Πάτρας το 2006.

Πρώτα από όλα, γίνεται μία αναφορά σε στοιχεία που προέκυψαν από έρευνα της Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικών Πολιτικών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τους προϋπολογισμούς των παρελθουσών πολιτιστικών πρωτευουσών.

Ύστερα, εξετάζονται προϋπολογισμοί επιλεγμένων πόλεων που είτε έχουν ήδη διατελέσει είτε πρόκειται να διατελέσουν πολιτιστικές πρωτεύουσες. Το κριτήριο για την επιλογή των πόλεων είναι το πληθυσμιακό.

i. Γενικά στοιχεία⁶

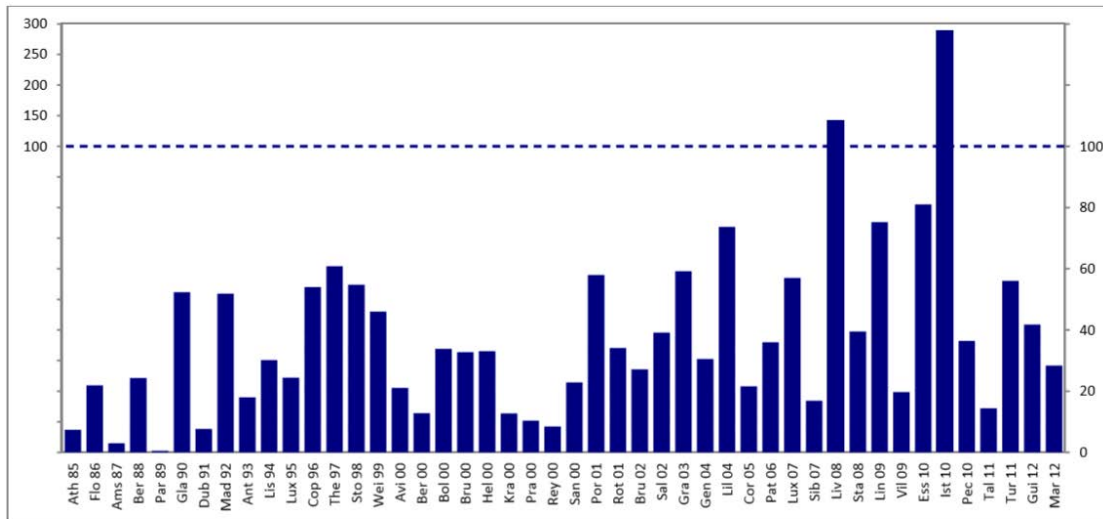
Οι προϋπολογισμοί για τα λειτουργικά έξοδα (όχι έξοδα υποδομών) των παρελθουσών πολιτιστικών πρωτευουσών διαφέρουν από πόλη σε πόλη. Από το 2005 μέχρι το 2013 ο μέσος όρος αυτών των προϋπολογισμών βρίσκεται στα 64 εκατομμύρια ευρώ, ενώ η διάμεσος του στατιστικού δείγματος βρίσκεται πλησιέστερα στα 37 εκατομμύρια ευρώ. Η σημαντική διαφορά μεταξύ του μέσου όρου του δείγματος και της διαμέσου εξηγείται από τα κατά πολύ μεγαλύτερα ποσά που δαπάνησαν η Κωνσταντινούπολη (2010) και το Λίβερπουλ (2008) σε σχέση με τις υπόλοιπες πόλεις. Σε αντίθεση οι πόλεις Cork (2005), Sibiu (2007), Vilnius(2009) και το Tallinn (2011) είχαν προϋπολογισμούς μικρότερους από 20 εκατομμύρια ευρώ.

Συνολικά οι μέσοι προϋπολογισμοί για τις Πολιτιστικές Πρωτεύουσες της Ευρώπης αυξάνονται με την πάροδο του χρόνου. Γενικά μεγαλύτεροι προϋπολογισμοί παρουσιάζονται από μεγαλύτερες πόλεις. Βέβαια και σε μικρότερες πόλεις παρουσιάζονται σημαντικές διαφορές. Για παράδειγμα το Tallinn είχε έναν προϋπολογισμό 14,4 εκατομμυρίων ευρώ, ενώ το Linz (2009) είχε έναν προϋπολογισμό 75,2 εκατομμυρίων ευρώ.

Στο διάγραμμα 1 εμφανίζονται οι προϋπολογισμοί λειτουργικών εξόδων παρελθουσών πολιτιστικών πρωτευουσών.

⁶ Βλ. European Parliament, DIRECTORATE GENERAL FOR INTERNAL POLICIES- POLICY DEPARTMENT B: STRUCTURAL AND COHESION POLICIES (2013). *EUROPEAN CAPITALS OF CULTURE: SUCCESS STRATEGIES AND LONG-TERM EFFECTS*. European Union, σελ 101- 110.
Τα διαγράμματα ανακτήθηκαν επίσης από την παραπάνω έκθεση.

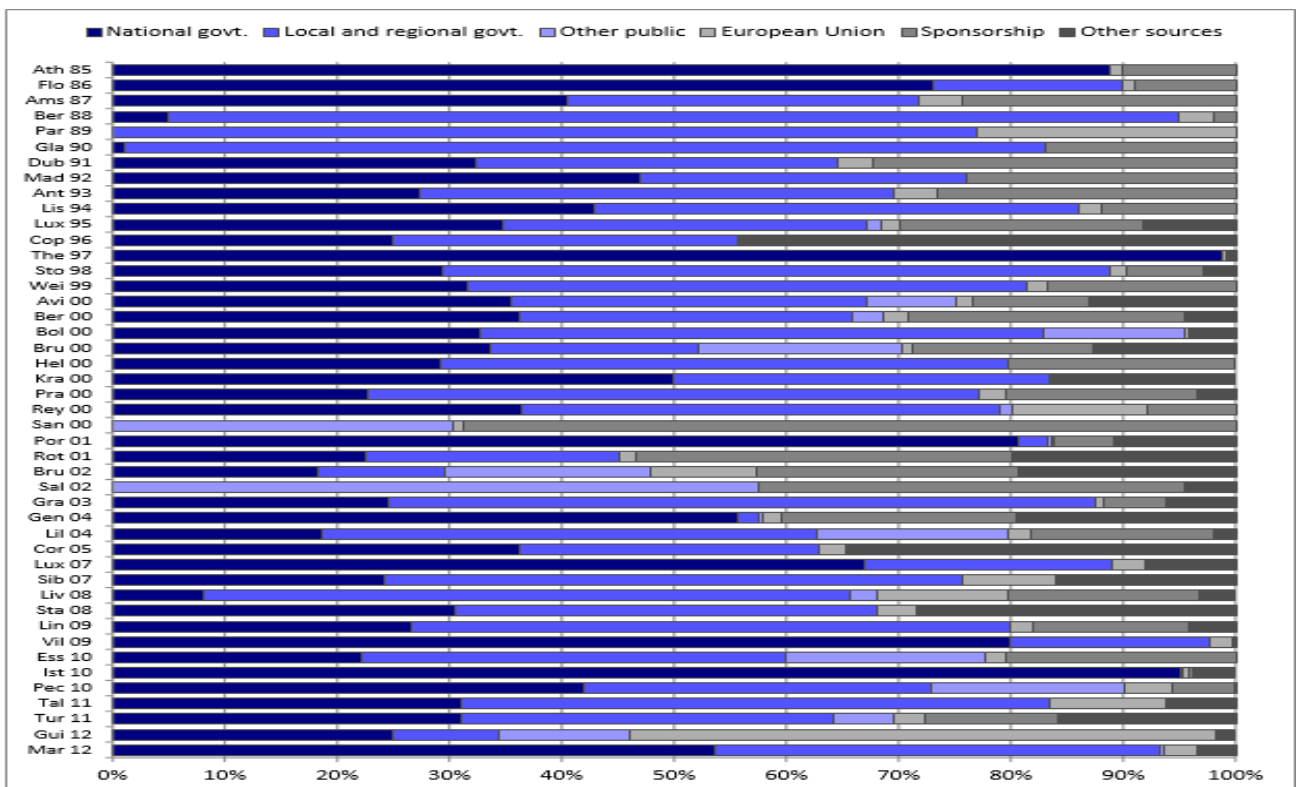
Διάγραμμα 1. Λειτουργικοί Προϋπολογισμοί Παρελθουσών Πολιτιστικών Πρωτευουσών

Sources: ECORYS (2009a; 2010a; 2011c; 2012a; 2013a); Myerscough (1994); Palmer/Rae Associates (2004b); Quinn and O'Halloran (2006); Palmer et al. (2007; 2011)

Το διάγραμμα 2 παρουσιάζει τις πηγές εσόδων των προϋπολογισμών και αναδεικνύει την έντονη εξάρτηση των ελληνικών πόλεων (Αθήνα, 1985 και Θεσσαλονίκη, 1997) από τους πόρους της κεντρικής κυβέρνησης.

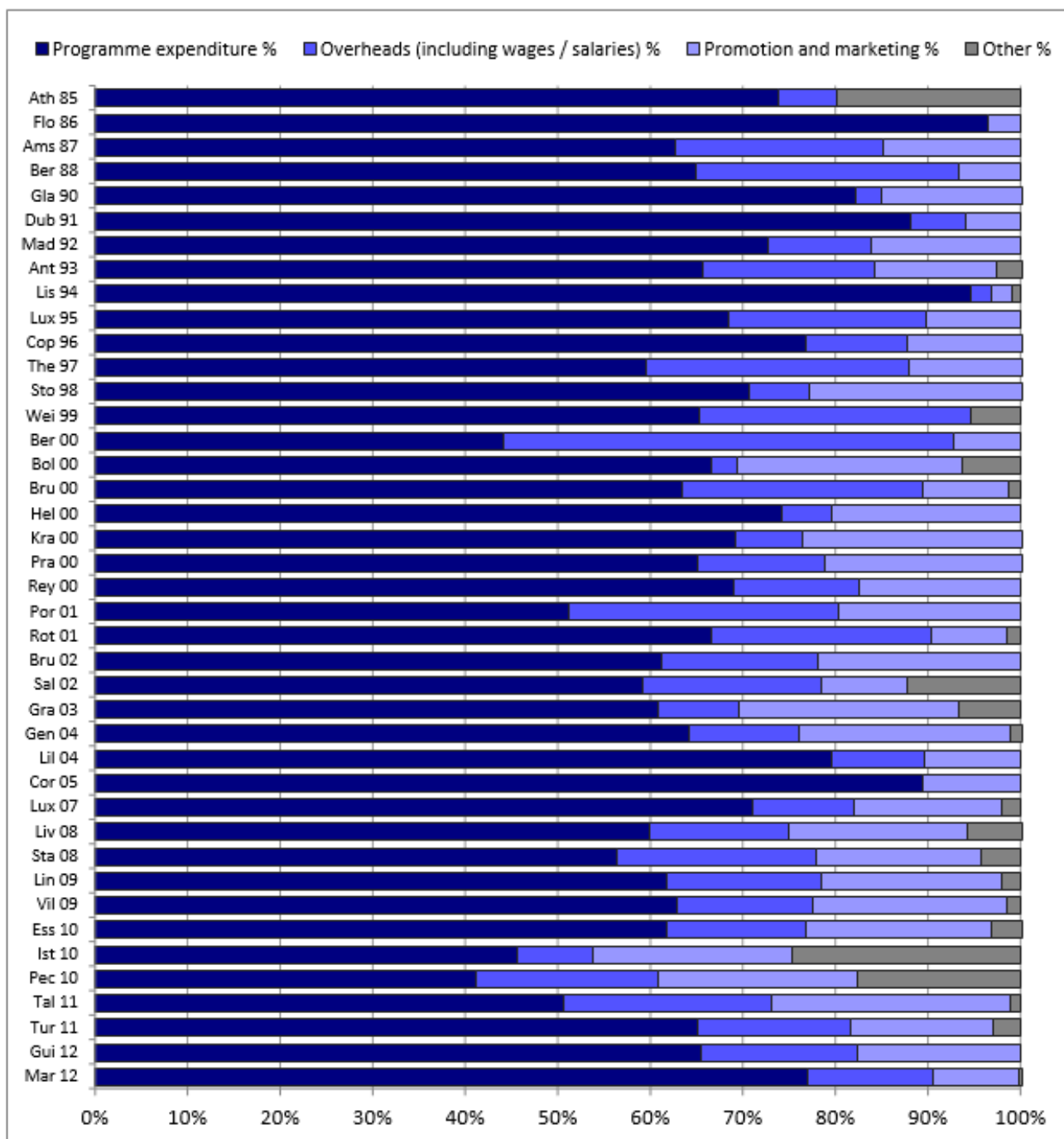
Διάγραμμα 2. Πηγές Εσόδων Προϋπολογισμών Πολιτιστικών Πρωτευουσών

Sources: ECORYS (2009a; 2010a; 2011c; 2012a; 2013a); Garcia et al. (2010); Luxembourg GR 2007 (2008); Myerscough (1994); Palmer/Rae Associates (2004b); Quinn and O'Halloran (2006)

Το διάγραμμα 3 παρουσιάζει την κατανομή των πόρων των προϋπολογισμών των παρελθουσών πολιτιστικών πρωτευουσών: η πλειοψηφία των πόλεων παρουσιάζεται να δίνει έμφαση στο πολιτιστικό πρόγραμμα.

Διάγραμμα 3. Κατανομή Πόρων των Προϋπολογισμών

Sources: Cork 2005 website; ECORYS (2010a; 2011c; 2012a; 2013a); Garcia *et al.* (2010); Luxembourg GR 2007 (2008); Myerscough (1991; 1994); Palmer/Rae Associates (2004b); Stavanger 2008 (2009)

ii. Μελέτη Παραδειγμάτων

Στο παρόν κεφάλαιο της έρευνας θα γίνει αναφορά στους προϋπολογισμούς των κατωτέρω πολιτιστικών πρωτευουσών:

- Maribor, 2012
- Umea, 2014
- Matera, 2019

Οι τρεις παραπάνω πόλεις έχουν επιλεγεί με βάση το πληθυσμιακό κριτήριο, καθώς καμία τους δεν ξεπερνά τους 120.000 χιλιάδες κατοίκους.

a. Maribor, 2012⁷

Το Maribor είναι μία πόλη της Σλοβενίας με πληθυσμό 119.071 κατοίκων. Η πόλη ανέλαβε τη διοργάνωση του θεσμού της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας το 2012.

Αν και ο αρχικός προϋπολογισμός έφθανε τα 200 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων 57 εκατομμύρια ευρώ θα χρησιμοποιούνταν για το πολιτιστικό πρόγραμμα και 143 εκατομμύρια ευρώ για υποδομές, τα ποσά αυτά μόνιμα αναθεωρούνταν προς τα κάτω. Ο τελικός προϋπολογισμός του έργου ήταν τελικά σχεδόν ο μισός από τον αρχικό (πίνακας 2).

Πίνακας 2 – Προϋπολογισμός Maribor				
Πηγή Χρηματοδότησης	Αρχικός Προϋπολογισμός		Τελικός Πραγματικός Προϋπολογισμός 2010-2012	
	€	%	€	%
Εθνική συνεισφορά	22.000.000€	38%	15.212.864€	53,55%
Δημοτική συνεισφορά	23.473.000€	41%	11.281.880€	39,50%
Ευρωπαϊκή Ένωση	1.500.000€	3%	838.000€	3,2%
Άλλοι δημόσιοι φορείς	3.950.000€	7%	79.413€	0,25%
Άλλοι (χορηγίες, πωλήσεις, δωρεές)	6.500.000€	11%	987.485€	3,5%
Σύνολο	57.423.000€	100%	28.399.642€	100%
Δαπάνη ανά κάτοικο	482,26€	-	238,51€	-

Αν και είναι εμφανές, στον πίνακα 2, ότι υπάρχει σημαντική μείωση των ποσών που δόθηκαν από το κράτος και τη δημοτική αρχή, η μεγαλύτερη αναλογική μείωση

⁷ Βλ. McAteer N., Mozuraityte N. & McDonald, N. (2013, July). *Ex-post Evaluation of 2012 European Capitals of Culture, Final Report for the European Commission DG Education and Culture*. Ecorys UK Ltd. Σελ 37 και 42-43.

εμφανίζεται στους άλλους δημόσιους φορείς (ΕΕ και εθνικές πηγές) και στα έσοδα από τις εμπορικές δραστηριότητες και χορηγίες.

Ωστόσο, στο Maribor υπήρξαν και σημαντικές συμπαραγωγές, οι οποίες απαιτούσαν σημαντική οικονομική συνεισφορά (ορισμένες φορές μέχρι και 200.000€) από εξωτερικούς συνεργάτες.

Ιδιαίτερο ρόλο στη σημαντική μείωση των ποσών που δαπανήθηκαν από το κράτος διαδραμάτισε η έλλειψη δεσμευτικών συμφωνιών για τη χρηματοδότηση. Βέβαια υπάρχει και η άποψη ότι ο αρχικός προϋπολογισμός δεν ήταν ρεαλιστικός και υλοποιήσιμος.

Πίνακας 3. Καταμερισμός προϋπολογισμού Maribor				
Κατηγορία Δαπάνης	Αρχικός Προϋπολογισμός 2008-2012		Σύνολο 2010-2012	
	€	%	€	%
Κόστος προγράμματος	24.643.000€	43%	21.880.938€	77%
Λειτουργικό κόστος (υλικά και υπηρεσίες)	9.625.000€	17%	2.012.157€	7%
Κόστος προσωπικού και οργάνωσης	15.250.000€	27%	1.839.303€	6%
Marketing και επικοινωνία	7.905.000€	13%	2.592.255€	9%
Άλλα	0€	0%	73.819€	1%
Σύνολο	57.423.000€	100%	28.398.514€	100%

Από τον πίνακα 3 συνάγεται ότι τα ποσά που δαπανήθηκαν τελικά για το προσωπικό και το λειτουργικό κόστος ήταν πολύ πιο ρεαλιστικά από τα αρχικά προϋπολογισθέντα. Ακόμη, τα ποσά που δαπανήθηκαν για marketing και επικοινωνία φαίνεται να είναι μικρά, καθώς αποτελούν μόλις το 9% του συνόλου.

Επίσης δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τα ποσά που δαπανήθηκαν μεταξύ 2008 και 2010, έτη προετοιμασίας.

Τέλος, στο Maribor δεν υπήρξε κάποιο ποσό για τη στήριξη και υλοποίηση προγραμμάτων πριν και μετά το 2012, ενώ όσον αφορά τα σχέδια για την ανάπτυξη υποδομών, αυτά φαίνεται να μην υλοποιήθηκαν καθώς ολοκληρώθηκε μόνο ένα μικρό μέρος των σχεδίων στις πόλεις-εταίρους.

b. Umeå, 2014⁸

Η Umeå είναι μία πόλη της Σουηδίας με πληθυσμό 118.000 κατοίκων. Ανέλαβε τη διοργάνωση του θεσμού της πολιτιστικής πρωτεύουσας το 2014.

Το εξασφαλισμένο ποσό για την περίοδο 2009-2015 από την Umeå ανερχόταν στα 330 εκατομμύρια SEK (σουηδικές κορώνες) ή στα **37.000.000 ευρώ**. Τα ποσά αυτά προϋπολογίζονταν να προέλθουν από τη δημοτική αρχή, την περιφέρεια, την κυβέρνηση, την ΕΕ, χορηγούς και εισπράξεις από εισιτήρια (πίνακας 4).

Πίνακας 4. Προϋπολογισμός Umeå		
Πηγή Χρηματοδότησης	Ποσό σε €	%
Δημοτική αρχή	11.000.000€	30,5%
Σουηδική κυβέρνηση	8.500.000€	23,5%
Ευρωπαϊκή Επιτροπή	1.700.000€	4,5%
Χορηγοί	4.000.000€	10,5%
Άλλα Έσοδα (Περιφέρεια – Εμπορικές δραστηριότητες)	11.800.000€	31%
Συνολικό Budget	37.000.000€	100%
Δαπάνη ανά κάτοικο	313,5593 €	

Περίπου το 1/4 αυτών των χρημάτων προϋπολογιζόταν να δαπανηθεί για πληροφόρηση, μάρκετινγκ και διοικητικές υπηρεσίες, ενώ τα 3/4 προϋπολογιζόταν για τα πολιτιστικά προγράμματα.

⁸ Umeå2014 Fact Sheet. Ανακτήθηκε από: http://umea2014.se/wp-content/uploads/2013/01/faq_eng.pdf
Welcome to Umeå – European Capital of Culture 2014. Ανακτήθηκε από: <http://umea2014.se/wp-content/uploads/2013/01/engelska.pdf>

c. Matera, 2019⁹

Η Matera είναι μία πόλη της νότιας Ιταλίας με περίπου 60.000 κατοίκους. Είναι ίσως πληθυσμιακά η πιο κοντινή πόλη στην Καλαμάτα. Η πόλη της νότιας Ιταλίας έχει επιλεγεί να διοργανώσει το θεσμό της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης το 2019.

Η Matera στη διαδικασία επιλογής πρότεινε έναν εντυπωσιακό προϋπολογισμό ύψους **52 εκατομμυρίων ευρώ**, ενώ είχε εξασφαλίσει ήδη, ανεξαρτήτως αποτελέσματος της διαδικασίας επιλογής, 30,2 εκατομμύρια ευρώ.

Τα κύρια πεδία δαπανών είναι το πολιτιστικό πρόγραμμα (36,2 εκατομμύρια €), το μάρκετινγκ της διοργάνωσης (9,3 εκατομμύρια €) και η διοίκηση (6,4 εκατομμύρια €). Τα έσοδα προϋπολογίζονται να προέλθουν από τις εξής πηγές:

Πίνακας 5. Προϋπολογισμός Matera		
Πηγή Χρηματοδότησης	Ποσό σε €	%
Δημοτική αρχή	5.200.000€	10%
Ιταλική κυβέρνηση	11.000.000€	21%
Περιφέρεια (+ΕΕ)	25.000.000 €	48%
Χορηγοί	7.300.000€	15%
Άλλα Έσοδα	3.500.000€	6%
Συνολικό Budget	52.000.000€	100%
Δαπάνη ανά κάτοικο	313,5593 €	

iii. Συμπεράσματα

Από την έρευνα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προκύπτει ότι την περίοδο 2005- 2013 ο μέσος όρος των προϋπολογισμών των Ευρωπαϊκών Πολιτιστικών Πρωτευουσών για λειτουργικές δαπάνες ανερχόταν στα 64 εκατομμύρια ευρώ. Ωστόσο, επειδή στον υπολογισμό αυτού του μέσου όρου συμπεριλαμβάνονται και οι προϋπολογισμοί πόλεων όπως το Λίβερπουλ και η Κωνσταντινούπολη που δαπάνησαν υπέρογκα ποσά, ίσως είναι ασφαλέστερη η αναφορά στη διάμεσο του προαναφερθέντος στατιστικού δείγματος. Η διάμεσος αυτή βρίσκεται πλησιέστερα στο ποσό των **37 εκατομμυρίων €**.

⁹ Βλ. The Selection Panel. *Selection of the European Capital of Culture in 2019 in Italy, Final Report*. Rome, November 2014.

Όσον αφορά τις περιπτώσιολογικές μελέτες, σε αυτές εμφανίζεται μια διαφοροποίηση των προϋπολογισμών από πόλη σε πόλη σε όλα τα επίπεδα. Τα ποσά που δαπανήθηκαν για λειτουργικά έξοδα είναι τα παρακάτω:

- Maribor, 2012: 28.399.642€
- Umea, 2014: 37.000.000€ *
- Matera, 2019: 52.000.000€ *

**Τα ποσά αυτά βασίζονται σε προϋπολογισμούς και όχι σε απολογισμούς των πόλεων.*

Σημαντικό μέρος των παραπάνω ποσών δαπανήθηκε ή έχει προϋπολογιστεί να δαπανηθεί για το πολιτιστικό πρόγραμμα. Πιο συγκεκριμένα το Maribor δαπάνησε 21.880.938€ (77% του συνολικού προϋπολογισμού), η Umea δαπάνησε τα 3/4 του λειτουργικού της προϋπολογισμού και η Matera 36,2 εκατομμύρια ευρώ για το πολιτιστικό πρόγραμμα.

Όσον αφορά τις πηγές εσόδων των προϋπολογισμών της κάθε πόλης εμφανίζονται σημαντικές διαφορές. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου οι ελληνικές πόλεις που διοργάνωσαν παλαιότερα το θεσμό της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας στηρίζονταν σε σημαντικό βαθμό στη χρηματοδότηση από την κεντρική κυβέρνηση.

γ. Το Ελληνικό παράδειγμα

i. Θεσσαλονίκη, 1997¹⁰

Για την περίπτωση της Θεσσαλονίκης τα διαθέσιμα στοιχεία για τους προϋπολογισμούς της διοργάνωσης του θεσμού της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας είναι περιορισμένα. Σύμφωνα με τα στοιχεία που προκύπτουν από τη Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών Πολιτικών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και εμφανίζονται στο Διάγραμμα 1, ο λειτουργικός προϋπολογισμός, δηλαδή ο προϋπολογισμός για το πολιτιστικό πρόγραμμα, για τους μισθούς και το μάρκετινγκ, της Θεσσαλονίκης φαίνεται να έχει ξεπεράσει τα 60 εκατομμύρια ευρώ.

Παράλληλα, σύμφωνα με στοιχεία της εφημερίδας «Η Καθημερινή» ο προϋπολογισμός για έργα υποδομών στη Θεσσαλονίκη έφτανε τα 147 εκατομμύρια ευρώ, αν και τελικά φαίνεται ότι δαπανήθηκαν περίπου 220 εκατομμύρια ευρώ για να ολοκληρωθούν ορισμένα μόνο από τα έργα υποδομών που είχαν προγραμματιστεί.

ii. Πάτρα, 2006¹¹

Για τη διοργάνωση του θεσμού της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας από τη Πάτρα το 2006 υπάρχουν πιο λεπτομερή στοιχεία από αυτά της Θεσσαλονίκης. Σύμφωνα με την αναφορά του πάνελ επιλογής της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας του 2006 είχαν προϋπολογιστεί 36 εκατομμύρια ευρώ για το πολιτιστικό πρόγραμμα, 100 εκατομμύρια ευρώ για επενδύσεις υποδομών και 4 εκατομμύρια ευρώ για μάρκετινγκ και προώθηση.

Όμως σύμφωνα με ενημερωτική έκθεση που εκδόθηκε τον Μάρτιο του 2007 τελικά δαπανήθηκαν για τον γενικό προϋπολογισμό 26.250.000€ (πίνακας 1). Επιπλέον 1.000.000€ προήλθε από χορηγίες για την Πάτρα.

Πίνακας 1. Γενικός Προϋπολογισμός Πάτρα, 2006	
Πηγή	Ποσό
Υπουργείο Πολιτισμού	22.800.000€
Ευρωπαϊκή Επιτροπή	500.000€
Άλλες πηγές	2.950.000€
Σύνολο	26.250.000€

¹⁰ Βλ. European Parliament, DIRECTORATE GENERAL FOR INTERNAL POLICIES- POLICY DEPARTMENT B: STRUCTURAL AND COHESION POLICIES (2013). *EUROPEAN CAPITALS OF CULTURE: SUCCESS STRATEGIES AND LONG-TERM EFFECTS*. European Union, σελ 101- 110.

Βλ. Κακαουνάκη, Μ. (2014). Παραλογισμός 17 χρόνων για μια φιέστα 220 εκατ.. Η Καθημερινή. Ανακτήθηκε από: <http://www.kathimerini.gr/796818/article/epikairothta/ellada/paralogismos-17-xronwn-gia-mia-fiesta-220-ekat>

¹¹ Βλ. The Selection Panel for the European Capital of Culture 2006. *REPORT ON THE GREEK NOMINATION FOR THE EUROPEAN CAPITAL OF CULTURE 2006*, σελ 5.

Βλ. THE EUROPEAN CAPITAL OF CULTURE “PATRAS 2006”, BRIEFING REPORT. PATRAS, MARCH 2007, σελ 10- 11.

Τα παραπάνω ποσά διανεμήθηκαν ως εξής:

- 67% για το καλλιτεχνικό πρόγραμμα
- 16% για δραστηριότητες Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας
- 15% για λειτουργικά έξοδα
- 2% για το πρόγραμμα “What about Europe”

Όσον αφορά τα ποσά που δαπανήθηκαν για υποδομές ανήλθαν στα 105.000.000€, τα οποία προήλθαν από το Υπουργείο Πολιτισμού.

δ. Συμπεράσματα από την έκθεση της Επιτροπής Επιλογής

Η Επιτροπή Επιλογής μέσω της έκθεσης της σχολιάζει τις επιλογές των υποψηφίων πόλεων και κάνει προτάσεις βελτίωσης. Στην σχετική έκθεση προ-επιλογής που αφορά τις υποψήφιες πόλεις της Κροατίας σημειώνει:

- Ο προϋπολογισμός των **7.000.000** είναι **πολύ μικρός** για Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα (Dacovo – δεν προκρίθηκε)
- Ο προϋπολογισμός των **31.000.000 ευρώ**, εκ των οποίων τα 23.500.000 για το πρόγραμμα είναι **ικανοποιητικός** (Dubrovnik – προκρίθηκε)
- Ο προϋπολογισμός των **36.500.000 ευρώ**, εκ των οποίων τα 27.500.000 για το πρόγραμμα είναι **ικανοποιητικός** (Osijek – προκρίθηκε)
- Η πρόβλεψη για το 55% που αφορά την συνεισφορά του Δήμου, συμπεριλαμβάνει και φορείς που δεν είναι ξεκάθαρο το πόσα συνεισφέρουν. Υπάρχει ανάγκη για ξεκαθάρισμα της συνεισφοράς του Δήμου. (Osijek – προκρίθηκε)
- Ο προϋπολογισμός των **33.2250.000 ευρώ**, εκ των οποίων τα 23.250.000 για το πρόγραμμα είναι **ικανοποιητικός** (Pula – προκρίθηκε)
- Ο προϋπολογισμός των **26.000.000 ευρώ**, εκ των οποίων τα 18.500.000 για το πρόγραμμα **θεωρείται χαμηλός** για Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα (Rijeka – προκρίθηκε)
- Θεωρείται **αρνητικό** ότι η συνεισφορά του Δήμου **ανέρχεται μόλις στα 26% (6.760.000 Ευρώ)** ενώ της κυβέρνησης στο 43% (11.180.000 Ευρώ).
- Ο προϋπολογισμός των **33.100.000 ευρώ**, εκ των οποίων τα 20.800.000 για το πρόγραμμα είναι **ικανοποιητικός** (Split – δεν προκρίθηκε)
- Ο προϋπολογισμός των **18.000.000 ευρώ**, εκ των οποίων τα 15.000.000 για το πρόγραμμα **θεωρείται χαμηλός** για Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα (Varazdin– δεν προκρίθηκε)
- Θεωρείται **αρνητικό** ότι η συνεισφορά του Δήμου **ανέρχεται μόλις στα 22% (3.960.000 Ευρώ)** ενώ της κυβέρνησης στο 58% (10.440.000 Ευρώ). Αυτό δεν δείχνει ισχυρή δέσμευση από πλευράς Δήμου. (Varazdin– δεν προκρίθηκε)
- Ο προϋπολογισμός των **21.300.000 ευρώ**, εκ των οποίων τα 14.900.000 για το πρόγραμμα **θεωρείται χαμηλός** για Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα (Zadar – δεν προκρίθηκε).
- Θεωρείται **αρνητικό** ότι η συνεισφορά του Δήμου **ανέρχεται μόλις στα 13% (2.770.000 Ευρώ)** ενώ της κυβέρνησης στο 58% (12.350.000 Ευρώ). Αυτό **δεν δείχνει ισχυρή δέσμευση** από πλευράς Δήμου. (Zadar– δεν προκρίθηκε)
- Ο προϋπολογισμός των **49.700.000 ευρώ**, εκ των οποίων τα 36.300.000 για το πρόγραμμα είναι **ικανοποιητικός** (Zagreb – δεν προκρίθηκε)

ε. Έκθεση Εμπειρογνώμωνων ACULTOS

Το Γραφείο Υποψηφιότητας ζήτησε έκθεση από τους εμπειρογνώμονες διεθνούς συμβούλους του ACULTOS για την 1^η πρόταση προϋπολογισμού την οποία είχε ετοιμάσει.

Παρακάτω παρατίθεται μεταφρασμένη η έκθεση των ACULTOS:

ACULTOS - PROF. DR. OLIVER SCHEYTT

” Επίσημη Έκθεση”

εκ μέρους των ACULTOS σχετικά με τον προϋπολογισμό

ΚΑΛΑΜΑΤΑ:21

Κατάσταση

Το ΚΑΛΑΜΑΤΑ:21 προτείνει έναν λειτουργικό προϋπολογισμό των 28 εκατομμύριων ευρώ επί έξι χρόνια 2017-2022.

The Legacy Plan θα χρηματοδοτηθεί επιπλέον από το βραβείο της Μελίνας Μερκούρη (1,5 εκατ. ευρώ-εάν απονεμηθεί) και τον Δήμο 300.000 ευρώ για τα χρόνια 2022-2025.

Η διανομή του εισοδήματος από τον δημόσιο τομέα είναι:

Εισόδημα από τον δημόσιο τομέα για να καλύψει τα λειτουργικά έξοδα	Ευρώ	%
Πόλη της Καλαμάτας	5.000.000 €	20%
Πόλεις της Μεσσηνίας	500.000 €	2%
Περιοχή της Πελοποννήσου	2.500.000 €	10%
Εθνική Κυβέρνηση	15.000.000 €	60%
Ευρωπαϊκή Ένωση (εκτός από το βραβείο Μελίνα Μερκούρη)	2.000.000 €	8%
Συνολικό	25.000.000 €	100%

Στο συνολικό παραπάνω, έχει προστεθεί ένα προτεινόμενο ποσό των 3 εκατ. ευρώ σε συνεισφορές από ιδιώτες-χορηγούς.

Το ποσό των 5 εκατ. ευρώ για το ΚΑΛΑΜΑΤΑ:21 από τον Δήμο περιλαμβάνει μετρητά και σε είδος (η χρήση των χώρων, αποσπάσεων προσωπικού κτλ.) εισφορές προς το πρόγραμμα ΠΠΕ.

Εκτίμηση

Ο προτεινόμενος προϋπολογισμός των 28 εκατ. ευρώ για να καλύψει τα λειτουργικά έξοδα φαίνεται επαρκής για μία μικρότερη πόλη όπως η Καλαμάτα-δίνεται επίσης μία ειδική κατάσταση με την τρέχουσα οικονομική κρίση και τις αβέβαιες εξελίξεις. Παρόλα αυτά η κριτική επιτροπή θέλει να δει μία σαφή φιλοδοξία και προσπάθεια να γίνεται από την πόλη ιδίως όσον αφορά τους προϋπολογισμούς.

Η ιδέα να επενδύσει το πλήρες βραβείο Μελίνα Μερκούρη για την υποστήριξη του προγράμματος «Κληρονομιάς» του θεσμού (σσ. τα έτη 2022-2025) δείχνει την φιλοδοξία της πόλης να δημιουργήσει ένα βιώσιμο αντίκτυπο από την ΠΠΕ.

Σε σύγκριση με τις άλλες ΠΠΕ, μεγαλύτερες και μικρότερες από την Καλαμάτα, ο προϋπολογισμός των 28 εκατ. ευρώ για λειτουργικά έξοδα δεν είναι υπερβολικά εντυπωσιακός και πρέπει να διατηρηθεί ως μία ελάχιστη πρόταση για την κριτική επιτροπή.

Όπως ορίζεται από την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον "Οδηγό για τις πόλεις που ετοιμάζονται να υποβάλλουν" προϋπολογισμοί για τις υποψήφιες ΠΠΕ κάτω των 20 εκατ. ευρώ δεν έχουν ληφθεί ακόμη υπόψη κατά τα τελευταία χρόνια :

"Οι προϋπολογισμοί για τις ΠΠΕ ποικίλλουν σημαντικά (δηλαδή μη συμπεριλαμβανομένων των υποδομών ή τα κτίρια) κυμαίνονται από 20 εκατ. ευρώ σε πάνω από 80 εκ. ευρώ.

Στην φάση υποψηφιότητας δεν είναι ρεαλιστικό για την ακριβή εκτίμηση των μελλοντικών πηγών χρηματοδότησης.

Ο Φάκελος Υποψηφιότητας πρέπει να έχει έναν ρεαλιστικό προϋπολογισμό με αρκετές πληροφορίες για να δείξει τον βαθμό βεβαιότητας σε κάθε γραμμή προϋπολογισμού (αποσπάσματα από http://ec.europa.eu/programmes/creative---europe/actions/documents/ecoc---candidates---guide_en.pdf)

Εδώ είναι μερικά σημεία αναφοράς για την σύγκριση από τα τελευταία στάδια επιλογής

Pafos 2017 (Cyprus)

23 εκατ. ευρώ-πόλη 63%

32 χιλιάδες κάτοικοι (μόνο η πόλη)

Leeuwarden 2018 (Netherlands)

Λειτουργικός προϋπολογισμός : 74 εκατ. ευρώ – πόλη 11%, περιοχή 40 %, πόλεις στη ν περιοχή 22% , περίπου 108 χιλιάδες κάτοικοι

Matera 2019 (Italy)

51,9 εκατ. ευρώ – Δήμος (City) 12% , Περιφέρεια (Region) 56%
Περίπου 60 χιλιάδες κάτοικοι

Plovdiv 2019 (Bulgaria)

22,3 εκατ. ευρώ – Δήμος (City) 60 %
Πάνω από 330 χιλιάδες κατοίκους

Για την περίπτωση του χαμηλού προϋπολογισμού του Plovdiv παρακαλώ λάβετε υποψιν: GDP Βουλγαρία (2013): 54,5 δισεκατ. USD καθώς συγκρίνεται με την Ελλάδα : GDP (2013) 242 δισεκατ. USD

Η τάση για αρκετά μεγάλο προϋπολογισμό, ώστε να διασφαλίζεται η Ευρωπαϊκή προβολή, αντικατοπτρίζεται στην πιο πρόσφατη έκθεση της Επιτροπής Επιλογής για την **φάση προεπιλογής μεταξύ των υποψήφιων πόλεων της Κροατίας για ΕΠΠ το 2020.**

Τρεις από τις τέσσερις προεπιλεγμένες πόλεις έχουν υψηλούς προϋπολογισμούς, σαφώς πάνω από πάνω από 30 εκατομμύρια ευρώ :

Dubrovnik 31 εκατ. Ευρώ

Osijek 35.6 εκατ. Ευρώ

Pula 33.25 εκατ. Ευρώ

Η τέταρτη προεπιλεγμένη η Rijeka (128 χιλιάδες κατοίκους) έλαβε το παρακάτω σχόλιο στην έκθεση της κριτικής επιτροπής : "Ο προτεινόμενος προϋπολογισμός των 26 εκατ. Ευρώ με 18,5 Ευρώ για τις δαπάνες του προγράμματος είναι σχετικά χαμηλός για μία ΕΠΠ με ευρωπαϊκές φιλοδοξίες. Η επιτροπή εξέφρασε την έκπληξη της σχετικά με την μικρή συνεισφορά από την πόλη το 26% με 43% από την κεντρική κυβέρνηση."

Αυτό εγείρει το ζήτημα της συμβολής της πόλης- 5 εκατ. ευρώ συμπεριλαμβανομένων συνεισφορών σε είδος και προσθέτοντας μόνο μέχρι το 20% του λειτουργικού προϋπολογισμού- έχει επικριθεί από την κριτική επιτροπή όπως αναφέρεται παραπάνω, καθώς και σε άλλα σημεία της έκθεσης για την Κροατία π.χ. σχετικά με την Varadzin (όχι προεπιλεγμένη) :

"Ο προτεινόμενος προϋπολογισμός των 18 εκ. ευρώ είναι πολύ χαμηλός για μία ΠΠΕ και θα απαιτούσε πολύ προσεκτική διαχείριση για να διασφαλιστεί ο ευρωπαϊκός αντίκτυπος. Τα πρότζεκτ του οικονομικού σχεδίου μόνο 22% συνεισφορά από την πόλη (και το 58% από την κεντρική κυβέρνηση) : αυτό δεν υποδεικνύει μία ισχυρή προτεραιότητα για την πόλη."

Συστάσεις

Με δεδομένη την κατάσταση με την οικονομική κρίση στην Ελλάδα και επειδή η Καλαμάτα είναι μία μικρή πόλη η κριτική επιτροπή θα εκτιμήσει έναν ρεαλιστικό προϋπολογισμό αλλά είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα σχολιάσουν την συνεισφορά της πόλης εάν δεν δείχνει επαρκώς ότι η ΠΠΕ αποτελεί την Νο.1 προτεραιότητα.

Σας συνιστούμε εντόνως να καταστεί η συνεισφορά των 5 εκατ. ευρώ πλήρως μετρητά, καθιστώντας την συνεισφορά σε είδος ένα επιπρόσθετο όφελος και εάν με οποιονδήποτε τρόπο υπάρξει ενδεχόμενη αύξηση της συνεισφοράς – ενδεχομένως υπολογίζοντας κάποια έσοδα από εισιτήρια. Μία θετική πτυχή είναι ότι οι εισφορές της πόλης θα συνεχιστούν κατά την διάρκεια των χρόνων μετά το γεγονός για να δημιουργηθεί βιωσιμότητα.

Essen, 7th of August 2015

στ. Εισήγηση

Το Γραφείο Υποψηφιότητας λαμβάνοντας υπόψιν όλα τα παραπάνω δεδομένα και αναλύσεις, εισηγείται τον παρακάτω προϋπολογισμό για την υλοποίηση του Έργου «ΚΑΛΑΜΑΤΑ:21 – Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα 2021». Η εισήγηση καλύπτει όλες τις **Λειτουργικές Δαπάνες** (Πρόγραμμα, Διοίκηση, Προώθηση) για τα έτη 2017 (έτος ανάθεσης) έως το έτος 2022 (έτος αξιολόγησης), ήτοι για έξι χρόνια.

ΔΑΠΑΝΕΣ

Οι Λειτουργικές Δαπάνες της διοργάνωσης κατανέμονται ως εξής:

Δαπάνες	Σε Ευρώ	Σε %
Καλλιτεχνικό Πρόγραμμα	16.500.000 €	57%
Προώθηση και Μάρκετινγκ	6.300.000 €	22%
Μισθοί και έξοδα διαχείρισης	6.200.000 €	21%
Σύνολο	29.000.000€	100%

Οι προβλεπόμενες χρηματικές εκροές είναι οι εξής:

Χρονοδιάγραμμα	Πρόγραμμα in € (in %)	Προώθηση και Μάρκετινγκ in € (in %)	Μισθοί και έξοδα διαχείρισης in € (in %)	Σύνολο
2017	500.000 € (3%)	250.000€ (4,00%)	650.000 € (10,5%)	1.400.000 € (4,5%)
2018	800.000 € (5%)	250.000€ (4,00%)	850.000 € (14%)	1.900.000 € (6,5%)
2019	1.000.000 € (6%)	500.000€ (8,00%)	1.000.000 € (16%)	2.500.000 € (8,6%)
2020	5.500.000 € (33%)	2.000.000€ (31,70%)	1.400.000 € (22,5%)	8.900.000 € (30,6%)
2021	8.300.000 € (50,5%)	3.200.000€ (50,80%)	1.700.000 € (27,5%)	13.200.000 € (45,5%)
2022	400.000 € (2,5%)	100.000€ (1,50%)	600.000 € (9,5%)	1.100.000 € (3,8%)
Later*	900.000 €*	150.000 €*	900.000 €*	1.950.000 €*
TOTAL	16.500.000 € (100%)	6.300.000 € (100%)	6.200.000 € (100%)	29.000.000 € (100%)

*Τα έτη 2023-2025 καλύπτονται από το πρόγραμμα «κληρονομιάς», ύψους 1.950.000 € το οποίο θα χρηματοδοτηθεί από το βραβείο «Μελίνα Μερκούρη», ύψους 1.500.000 € και εισφορά του Δήμου Καλαμάτας, ύψους 450.000 € (150.000 € ανά έτος).

ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Εισφορές για Λειτουργικές Δαπάνες		
Συνολικά	Δημόσιος Τομέας	Ιδιωτικός Τομέας
29.000.000 €	26.000.000 € (89.65%)	3.000.000 € (10.35%)

Εισφορές Δημοσίου Τομέα		
	In euros	%
Δήμος Καλαμάτας*	8.000.000 €	31%
Περιφέρεια Πελοποννήσου *	1.000.000 €	3,5%
Κεντρική Κυβέρνηση*	14.500.000 €	55,5%
Ευρωπαϊκή Ένωση (χωρίς το βραβείο Μελίνα Μερκούρη)**	2.000.000 €	7,5%
Άλλα (εισιτήρια & πωλήσεις)	500.000	2%
TOTAL	26.000.000 €	100%

*Οι εισφορές αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν ποσά από τα Διαρθρωτικά Ταμεία, το πρόγραμμα ΕΣΠΑ ή άλλα Ευρωπαϊκά Κονδύλια τα οποία διαχειρίζονται εθνικές αρχές.

**Η πρόβλεψη των 2.000.000 € αφορά πόρους που θα προέλθουν από προγράμματα της ΕΕ τα οποία διαχειρίζονται κεντρικά από την ΕΕ και δίνονται κατόπιν αιτήσεων ανάλογα με το προτεινόμενο έργο (Erasmus+, Δημιουργική Ευρώπη κτλ).

ΤΑΜΕΙΑΚΕΣ ΡΟΕΣ						
Πηγή	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ΕΕ	0 €	200.000 €	300.000€	600.000€	700.000€	200.000€
Κεντρική Κυβέρνηση	250.000 €	750.000€	3.000.000€	4.000.000€	5.500.000€	1.000.000€
Περιφέρεια Πελοποννήσου	100.000€	200.000€	200.000€	200.000€	200.000€	100.000€
Δήμος Καλαμάτας	700.000€	1.000.000€	1.500.000€	2.000.000€	2.300.000€	500.000€
Εισιτήρια	0€	0€	0€	0€	500.000€	0€
Χορηγοί	200.000€	300.000€	500.000€	750.000€	1.150.000€	100.000€
Σύνολο	1.250.000€	2.450.000€	5.500.00€	7.550.000€	10.350.000€	1.900.000€
Γενικό Σύνολο						29.000.000 €

1. Ιδιωτικές Χορηγίες

Κατηγορία	Εκτιμώμενη Εισφορά
ΤΟΠΙΚΟΙ (Μεσσηνία)	
Τοπικές Μεγάλες Επιχειρήσεις	750.000 Euros
Τοπικές Μικρό-Μεσαίες Επιχειρήσεις	100.000 Euros
Ιδιωτικές (ατομικές) Εισφορές	75.000 Euros
ΕΘΝΙΚΟΙ (Πανελλαδικά)	
Εταιρείες Εθνικής Εμβέλειας	700.000 Euros
Πολιτιστικά Ιδρύματα	700.000 Euros
Ιδιωτικές (ατομικές) Εισφορές	200.000 Euros
ΔΙΕΘΝΕΙΣ	
Απόδημος Ελληνισμός	200.000 Euros
Πολιτιστικά Ιδρύματα Ξένων Χωρών	175.000 Euros
Crowdfunding (διεθνής καμπάνια)	100.000 Euros
Σύνολο	3.000.000 Euros

Σχόλια

- Το παρόν οικονομικό κλίμα δεν επιτρέπει πιο αισιόδοξες προβλέψεις στο ζήτημα των ιδιωτικών χορηγιών.
- Η συμβουλευτική εταιρεία του Γραφείου Υποψηφιότητας, **ASSET OGILVY PUBLIC RELATIONS**, αναφέρει την δραματική μείωση των χορηγιών από πλευράς Ελληνικών επιχειρήσεων και κρίνει το ποσόν των 3.000.000 € ως έναν φιλόδοξο στόχο για τις υπάρχουσες οικονομικές συνθήκες.

Ταμειακές Ροές για ΚΑΛΑΜΑΤΑ:21						
Πηγή	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Χορηγοί	200.000€	300.000€	500.000€	750.000€	1.150.000€	100.000€

Ακολουθεί η σχετική επιστολή με την εκτίμηση της **ASSET OGILVY PUBLIC RELATIONS**

Παρασκευή, 4 Σεπτεμβρίου

Αγαπητέ Έκτωρ,

Θεωρούμε ότι το budget των **3.000.000 ευρώ** που έχετε εκτιμήσει ότι θα βρεθεί από χορηγίες είναι το μέγιστο δυνατό.

Η οξύτατη οικονομική κρίση στην Ελλάδα έχει οδηγήσει πολλές κατηγορίες πιθανών χορηγιών να μειώσουν τα κονδύλια που διαθέτουν για πολιτιστικούς σκοπούς:

- Οι τράπεζες που στήριζαν πολιτιστικά γεγονότα, καλούνται να αντιμετωπίσουν σημαντικά θέματα, όπως η αναδιάρθρωση κεφαλαίων, σε άλλες περιπτώσεις ελλοχεύει ο κίνδυνος συγχωνεύσεων ή και παύση της λειτουργίας
- Τα πολιτιστικά ιδρύματα που σε άλλες περιόδους χορηγούσαν σημαντικά ποσά ενισχύοντας πολιτιστικούς σκοπούς, παλεύουν να ανταπεξέλθουν στις δύσκολες οικονομικές συνθήκες για να εξασφαλίσουν ακόμη και την ίδια τη λειτουργία τους
- Στον ιδιωτικό τομέα τα budgets για χορηγικές ενέργειες έχουν συρρικνωθεί και ως επί των πλείστων διατίθενται σε ενέργειες εταιρικής κοινωνικής ευθύνης που έχουν να κάνουν με τη στήριξη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, ο αριθμός των οποίων έχει αυξηθεί δραματικά τα τελευταία χρόνια, λόγω της πρωτόγνωρης οικονομικής και ανθρωπιστικής κρίσης που μαστίζει τη χώρα. Αντιθέτως, τα χορηγικά κονδύλια που επενδύονται στον πυλώνα του πολιτισμού, στο πλαίσιο προγραμμάτων Εταιρικής Κοινωνικής Υπευθυνότητας μειώνονται σημαντικά.
- Πολλές εταιρείες ή/και φορείς/οργανισμοί προτιμούν πλέον να παρέχουν χορηγίες υπό τη μορφή είδους και όχι χρηματικών ποσών ή να πραγματοποιούν barter agreements (ανταλλακτικές συμφωνίες).

Παραμένοντας στη διάθεσή σου.

Υπουργείο Πολιτισμού

Η εισήγηση του Γραφείου Υποψηφιότητας είναι να αναζητηθεί από την Κεντρική Κυβέρνηση, κυρίως από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, συνεισφορά ύψους **τουλάχιστον 14.500.000 €** για τα έτη 2017 – 2022.

Το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού (Τομέας του ενοποιημένου Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων) για το έτος 2015 έχει ως Τακτικό Προϋπολογισμό τα 289.840.000 € καθώς και **Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων ύψους 134.000.000 €** (100.000.000 € από το ΕΣΠΑ και 34.000.000 € Κρατική Συμμετοχή).

Σημειώνεται επίσης ότι το έτος 2014 το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του ΥΠ.ΠΟ. ανερχόταν στα 112.000.000 € και το 2013 στα 136.000.000 €

Με το τέλος της διαγωνιστικής διαδικασίας ανάθεσης του θεσμού (τέλη του 2016), η Ελληνική πόλη που θα επιλεγεί θα εκπροσωπεί την Ελλάδα και άρα θα αναχθεί η διοργάνωση σε Εθνική Υπόθεση. Υπενθυμίζουμε ότι η Ελλάδα θα έχει τη δυνατότητα φιλοξενίας του Τίτλου πάλι μετά το 2033 και εφόσον αποφασιστεί η συνέχιση του προγράμματος από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Επίσης η χρονική στιγμή της ανάθεσης αλλά και της διεξαγωγής του διαγωνισμού είναι κατάλληλη για την έγκαιρη ένταξη του προγράμματος της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας 2021 στο νέο ΕΣΠΑ (2014 – 2020) και σε άλλα κοινοτικά επενδυτικά προγράμματα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το Πρόγραμμα του ΚΑΛΑΜΑΤΑ:21 δεν περιλαμβάνει μόνο καλλιτεχνικές δράσεις αλλά και εκπαιδευτικές καθώς και προγράμματα που αφορούν άλλους τομείς, όπως η Τεχνολογία, οι Δημιουργικές Βιομηχανίες και η Επιχειρηματικότητα, το Περιβάλλον και οι Επιστήμες. Συνεπώς αναμένεται η οικονομική εισφορά της Κεντρικής Κυβέρνησης να μην προέλθει αποκλειστικά από ένα Υπουργείο αλλά από διαφορετικά (πχ. Τουρισμού, Παιδείας, Ανάπτυξης).

Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων			
Υπουργείο	2015	2014	2013
Παιδείας	474.000.000 €	490.000.000 €	462.000.000 €
Περιβάλλοντος	382.000.000 €	360.000.000 €	350.000.000 €
Ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας	2.199.000.000 €	2.245.000.000 €	4.444.000.000 €
Τουρισμού	20.000.000 €	22.000.000 €	20.000.000 €

Ταμειακές Ροές για ΚΑΛΑΜΑΤΑ:21						
Πηγή	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Κεντρική Κυβέρνηση	250.000 €	750.000€	3.000.000€	4.000.000€	5.500.000€	1.000.000€

2. Περιφέρεια Πελοποννήσου

Το Γραφείο Υποψηφιότητας προτείνει να διεκδικηθούν από την Περιφέρεια Πελοποννήσου κονδύλια ύψους **1.000.000 Ευρώ** για τα έτη 2017 – 2022 προς ενίσχυση των δράσεων του ΚΑΛΑΜΑΤΑ:21.

Οι σχεδιαζόμενες δράσεις του ΚΑΛΑΜΑΤΑ:21, όπως προαναφέρθηκε, δεν αφορούν μονάχα καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, αλλά πληθώρα δράσεων που αφορούν σύγχρονα ζητήματα ανάπτυξης. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Ενίσχυση της απασχόλησης
- Δημιουργία Νεοφυών Επιχειρήσεων
- Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών

- Πολιτιστικός / θεματικός Τουρισμός
- Ένταξη ευπαθών ομάδων (π.χ. Ρομά)
- Μεταφορά τεχνογνωσίας
- Ανάπτυξη έρευνας
- Εκπαίδευση/ δια βίου μάθηση / εξειδίκευση

Οι σχεδιαζόμενες δράσεις του ΚΑΛΑΜΑΤΑ:21 αφορούν και μπορούν να ενταχθούν σε σειρά προγραμμάτων του νέου ΕΣΠΑ καθώς υπάρχει μεγάλη σύγκλιση το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου «EL25 – Πελοπόννησος (Peloponnisos)» (Αριθμός Απόφασης Ευρωπαϊκής Επιτροπής C(2014)10166).

Συγκεκριμένα εξυπηρετούνται οι Θεματικοί Στόχοι

01. Ενίσχυση της Έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας
02. Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών
03. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του γεωργικού τομέα
06. Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων
08. Προώθηση της διατηρήσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και στήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού.
09. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης
10. Επένδυση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη δια βίου μάθηση

Επίσης ζητήματα που καλύπτονται από τις σχεδιαζόμενες δράσεις του ΚΑΛΑΜΑΤΑ:21 ανήκουν και στις προτεραιότητες της Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση 2014-2020 (RIS3), και συγκεκριμένα η προτεραιότητα Νο.8 «Πολιτισμός – Τουρισμός – Πολιτιστικές & Δημιουργικές Βιομηχανίες».

Ταμειακές Ροές για ΚΑΛΑΜΑΤΑ:21						
Πηγή	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Περιφέρεια Πελοποννήσου	100.000€	200.000€	200.000€	200.000€	200.000€	100.000€

3. Δήμος Καλαμάτας

(Α) Έχοντας υπόψιν τις απαιτήσεις του θεσμού, το γεγονός ότι ο Τίτλος απονέμεται σε ένα Δήμο ο οποίος έχει την ευθύνη υλοποίησης, αλλά και λαμβάνοντας υπόψιν τα σχόλια της Επιτροπής Επιλογής που αφορούν την ισχυρή δέσμευση και την θέληση μίας πόλης να φιλοξενήσει τον Τίτλο, εισηγούμαστε τα εξής:

- Ο Δήμος Καλαμάτας να συνεισφέρει στην φιλοξενία του τίτλου, για τα χρόνια 2017 – 2022, το συνολικό ποσόν των **8.000.000 €**
- Από τα 8.000.000 €, το 75% (6.000.000 €) τουλάχιστον θα είναι σε μετρητά.
- Από τα 8.000.000 €, το 25% (2.000.000 €) θα μπορεί να είναι σε είδος.

Οι παροχές σε είδος μπορούν να αφορούν:

- Χρήση υπηρεσιών του Δήμου (πχ. τεχνικοί)
- Απόσπαση προσωπικού (πχ. Γρ. Προγραμματισμού/ Τουριστικής Προβολής)
- Παροχή υλικών
- Παροχή μηχανοκίνητων μέσων
- Δικαιώματα αξιοποίησης δημοτικής περιουσίας (Εμπορική χρήση υποδομών).
- Μεταφορά υπαρχόντων προϋπολογισμών στον Οργανισμό (πχ. έξοδα προβολής)

(Β) Η ετήσια δαπάνη του Δήμου Καλαμάτας για τον πολιτισμό κατά έτος, ανέρχεται μέχρι σήμερα, ως εξής:

Έτος	Ετήσια Δαπάνη για τον Πολιτισμό	Ετήσια Δαπάνη για τον Πολιτισμό, ποσοστό επί συνολικού προϋπολογισμού.
2011	2,951,689.28 €	2.39%
2012	3.084.207,22 €	2,64%
2013	2.685.924,45 €	2,10%
2014	2.790.475.56 €	2,53%
2015*	1.433.000.00 €	2,26%

**Προσυπολογιζόμενη δαπάνη*

Ως ετήσια Δαπάνη για τον πολιτισμό έχουν υπολογισθεί οι κωδικοί εξόδων του Δήμου Καλαμάτας που αφορούν: Δημόσιες Σχέσεις, Συνέδρια και Εορτές, Νομικά Πρόσωπα (Πνευματικό Κέντρο), Νομικά Πρόσωπα (Φιλαρμονική) και Νομικά Πρόσωπα (ΦΑΡΙΣ).

Από τον προϋπολογισμό της ΦΑΡΙΣ αφαιρέθηκαν οι κωδικοί που δεν αφορούν πολιτιστικά γεγονότα/ υπηρεσίες, (κοινωνική μέριμνα, εκπαίδευση).

(Γ) Ο Δήμος Καλαμάτας λαμβάνει μέσω του Πολιτιστικού Τέλους, περίπου 500.000 € τον χρόνο, τα οποία διανέμονται μεταξύ της ΚΕ ΦΑΡΙΣ και της Φιλαρμονικής Καλαμάτας. Το Γραφείο Υποψηφιότητας, λαμβάνοντας υπόψιν τις οδηγίες της ΕΕ και τις τάσεις των συστάσεων της Επιτροπής Επιλογής, εισηγείται να ΜΗΝ γίνει χρήση αυτών των κονδυλίων για την υλοποίηση του θεσμού, ώστε να μην διαταραχθεί η καλλιτεχνική παραγωγή και το εκπαιδευτικό έργο των παραπάνω φορέων.

(Δ) Πιθανές πηγές χρηματοδότησης (χωρίς εισήγηση του Γραφείου Υποψηφιότητας):

- Αύξηση Δημοτικών Τελών
- Αύξηση Πολιτιστικού Τέλους
- Θέσπιση Ειδικού Τέλους Πολιτιστικής Πρωτεύουσας
- Χρήση αποθεματικών Δήμου
- Σύναψη δανείου

(Ε) Η Κεντρική Κυβέρνηση και η Περιφέρεια Πελοποννήσου, δύνανται να συνεισφέρουν μεγαλύτερα ποσά από τα προβλεπόμενα στον προϋπολογισμό.

- Το Γραφείο Υποψηφιότητας εισηγείται σε περίπτωση που οι παραπάνω προβλεπόμενες εισφορές που προέρχονται από την Κεντρική Κυβέρνηση και την Περιφέρεια Πελοποννήσου είναι μεγαλύτερα από τα προβλεπόμενα, τα επιπλέον έσοδα θα αφαιρούνται από τις υποχρεώσεις του Δήμου Καλαμάτας προς τον Οργανισμό.

(ΣΤ) Άλλες Πηγές Χρηματοδότησης:

Ο προτεινόμενος προϋπολογισμός, πέραν των Δημοσίων Εισφορών (Δήμος, Κεντρική Κυβέρνηση, Περιφέρεια) περιλαμβάνει έσοδα:

- 2.000.000 € από Ευρωπαϊκά Προγράμματα
- 3.000.000 € από Χορηγίες
- 500.000 € από έσοδα πωλήσεων (εισιτήρια, δικαιώματα, πωλήσεις)

- Το Γραφείο Υποψηφιότητας εισηγείται σε περίπτωση που τα παραπάνω προβλεπόμενα έσοδα που προέρχονται από Ευρωπαϊκά Προγράμματα, Χορηγίες και Πωλήσεις, ξεπεράσουν τους αντίστοιχους προϋπολογισμούς, κάθε επιπλέον ποσό που θα εισπράττεται από το ΚΑΛΑΜΑΤΑ:21, θα αφαιρείται από τις υποχρεώσεις του Δήμου Καλαμάτας προς τον Οργανισμό.

Σύμφωνα με τις καλές πρακτικές του θεσμού, ο εκάστοτε Δήμος δεσμεύει ένα ελάχιστο ποσό για την διοργάνωση, το οποίο και δεν του επιστρέφεται και υπολογίζεται ως η πραγματική επένδυση στην διοργάνωση. Επίσης προβλέπεται ότι από τα έσοδα εκτός προϋπολογισμού, ένα ποσοστό επιστρέφει στον Οργανισμό για την ενίσχυση των δράσεων του.

Ταμειακές Ροές για ΚΑΛΑΜΑΤΑ:21						
Πηγή	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Δήμος Καλαμάτας	700.000€	1.000.000€	1.500.000€	2.000.000€	2.300.000€	500.000€

Πρόγραμμα «Κληρονομιάς» ΚΑΛΑΜΑΤΑ:21 – 2023 - 2025

Όπως προβλέπεται και από τους κανόνες του θεσμού, η κάθε πόλη πρέπει να έχει σχεδιάσει και να παρουσιάσει το πρόγραμμα «Κληρονομιάς» της διοργάνωσης, δηλαδή την πρόβλεψη για συνέχιση του έργου του θεσμού, για τα επόμενα χρόνια.

Σε αυτό το πλαίσιο το Γραφείο Υποψηφιότητας σχεδίασε και συμπεριέλαβε στον Φάκελο Υποψηφιότητας πρόβλεψη για συνέχιση των δράσεων για τα έτη 2023- 2025.

Η χρηματοδότηση του προγράμματος «Κληρονομιάς» μπορεί να γίνει από τον Δήμο Καλαμάτας και με συγχρηματοδότηση από την ΕΕ. Σκοπός είναι οι πόροι του προγράμματος να χρησιμοποιούνται για να προσελκύσουν νέους πόρους από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα και δράσεις.

Το Γραφείο Υποψηφιότητας εισηγείται:

- Το βραβείο Μελίνα Μερκούρη, ύψους 1.500.000 €, το οποίο με βάση τους κανόνες δεν μπορεί να χρηματοδοτήσει βασικές δράσεις της διοργάνωσης, να χρησιμοποιηθεί για την χρηματοδότηση του προγράμματος «Κληρονομιάς» του θεσμού, για τα έτη 2023 – 2025.
- Ο Δήμος Καλαμάτας θα συνεισφέρει στο πρόγραμμα «Κληρονομιάς» το συνολικό ποσό των 450.000 € ήτοι 150.000 € ανά έτος (2023 – 2025)

Ε. Υποδομές

α. Οι κανόνες

ί. Οι σχετικές ερωτήσεις στο κείμενο της «Προκήρυξης για υποβολή αιτήσεων» η οποία και συμπεριλαμβάνει και την αντίστοιχη αίτηση, είναι:

- Παρακαλούμε να επιβεβαιώσετε και να αποδείξετε ότι η πόλη σας έχει ή θα έχει επαρκείς και βιώσιμες υποδομές για να ανταποκριθεί στον τίτλο. Για να το κάνετε αυτό, παρακαλούμε να απαντήσετε στις ακόλουθες ερωτήσεις:
 - Εξηγήστε εν συντομία πώς η Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης θα κάνει χρήση και θα αναπτύξει τις πολιτιστικές υποδομές της πόλης.
 - Ποια είναι τα πλεονεκτήματα της πόλης όσον αφορά στην προσβασιμότητα (περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς μεταφορές);
 - Ποια είναι η ικανότητα ανταπόκρισης της πόλης όσον αφορά στη διαμονή των τουριστών;
 - Όσον αφορά στις πολιτιστικές, αστικές και τουριστικές υποδομές, ποια είναι τα έργα (συμπεριλαμβανομένων των έργων ανακαίνισης) που η πόλη σας σχεδιάζει να εκτελέσει σε σχέση με τη δράση της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης, από τώρα και έως το έτος του τίτλου; Ποιο είναι το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα γι' αυτό το έργο;

ίί. Στον «Οδηγό για τις υποψήφιες πόλεις» αναφέρεται στο κριτήριο «Ικανότητα Υλοποίησης» πως πρέπει να αναλυθεί ότι:

- *η υποψήφια πόλη να έχει τώρα ή μελλοντικά βιώσιμη υποδομή για να αναλάβει τον τίτλο*

Οι συστάσεις που δίνονται είναι:

- Η τουριστική ικανότητα της πόλης να μπορεί να συμβαδίσει με τους στόχους που καθορίζονται στο πρόγραμμα της ΠΠΕ. Αυτό δεν αφορά μόνο στην ικανότητα των ξενοδοχείων, τις συγκοινωνιακές συνδέσεις κ.λ.π., αλλά και στην κάλυψη των βασικών γλωσσικών και επικοινωνιακών απαιτήσεων του επισκέπτη, την ποιότητα της φιλοξενίας και τα προγράμματα υποδοχής (τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα) που προσφέρονται στην πόλη.

- Πολλές υποψήφιες ΠΠΕ προωθούν προγράμματα ανάπτυξης **σημαντικών υποδομών** στην πόλη. Αυτά είναι πρωταρχικού ενδιαφέροντος, **εφόσον έχουν άμεσο αντίκτυπο στο πρόγραμμα** της ΠΠΕ. Για παράδειγμα:
 - **Μασσαλία-Προβηγκία 2013.** Η σημαντική επένδυση στην ανάπλαση του Vieux Port δεν ήταν μέρος της ΠΠΕ. Αυτό θα συνέβαινε ούτως ή άλλως, αλλά αποτέλεσε καταλύτη για τον φάκελο υποψηφιότητας. Τα νέα μουσεία και τα πολιτιστικά κέντρα ήταν μέρος του συνολικού φακέλου υποψηφιότητας της ΠΠΕ (αλλά δεν υλοποιήθηκαν από την ομάδα της ΠΠΕ).
 - **Plzen2015:** Η ανακαίνιση ενός βιομηχανικού κτιρίου ως δημιουργικού κόμβου που θα χρησιμοποιηθεί στο πρόγραμμα της ΠΠΕ και θα αποτελέσει σημαντική κληρονομιά για την πόλη.
- Η **διαχείριση και οι προϋπολογισμοί υποδομών** και κτιριακών έργων (νέα θέατρα κ.λ.π.) δεν είναι συνήθως μέρος του προϋπολογισμού ή της ευθύνης της ΠΠΕ.

iii. Το «Εγχειρίδιο καλών πρακτικών και συστάσεων» αναφέρει:

➤ **Συνάφεια μεταξύ του προγραμματισμού των εκδηλώσεων και της ανάπτυξης των σχετικών υποδομών για την πραγματοποίησή τους.** Σε αυτόν τον τομέα υπάρχουν αξιοσημείωτες αποκλίσεις, αλλά ένας κοινός τόπος είναι η ικανότητα της πόλης να καθορίσει εάν οι επενδύσεις σε υποδομές (είτε πολιτιστικές είτε για την υποστήριξη των υπηρεσιών) είναι απαραίτητες, προκειμένου να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη που απορρέουν από την Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης και κατά πόσον η ανάπτυξη των υποδομών θα πρέπει να συντονίζεται απευθείας από τους υπεύθυνους για τη διαχείριση της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης ή από έναν άλλον φορέα. Η προσέγγιση της κάθε Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης όσον αφορά στις υποδομές εξαρτάται αποκλειστικά από τους στόχους της. Η ανάπτυξη υποδομών δεν αποτελεί, υποχρεωτικά, αναπόσπαστο στοιχείο του προγράμματος της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί σε πολλά κρίσιμα ζητήματα. Μεταξύ αυτών είναι τα ακόλουθα:

- Σαφής αξιολόγηση των αναγκών και ικανότητα υλοποίησης
- Ρεαλιστικό χρονοδιάγραμμα
- Επαρκείς πόροι
- Βιωσιμότητα του προγράμματος

β. Τα προηγούμενα μοντέλα

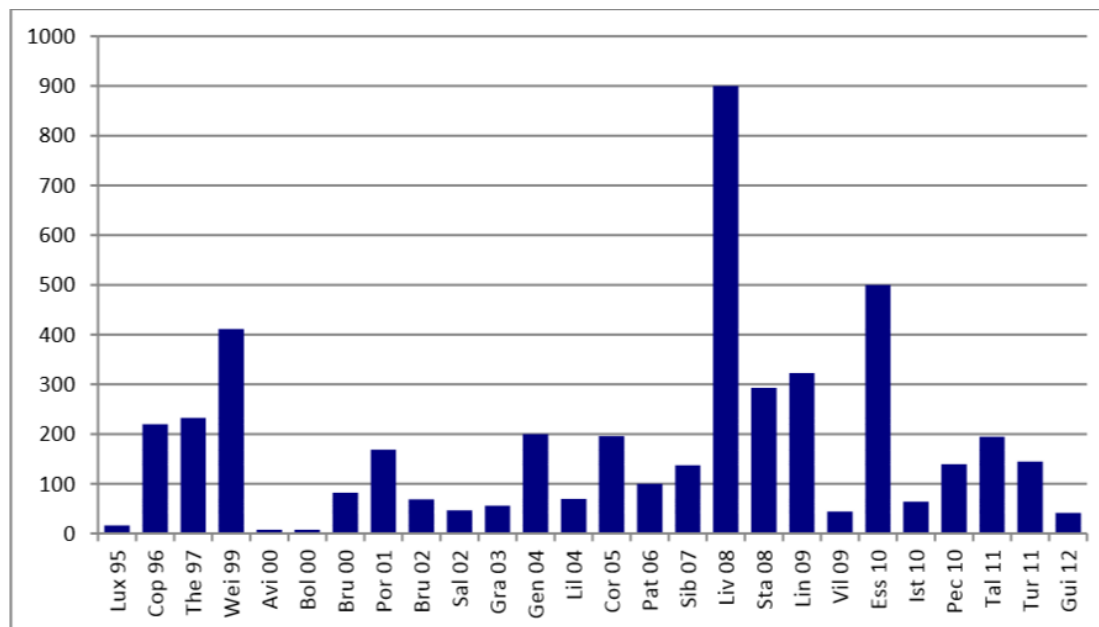
I. Οι περισσότερες πόλεις έχουν χρησιμοποιήσει το έτος κατά το οποίο φιλοξενούσαν την Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης, ως μια ευκαιρία για να αποκαταστήσουν, να μετατρέψουν ή να κατασκευάσουν νέα πολιτιστικά και άλλα κτίρια.

- Η **Βαϊμάρη** το 1999 ανακαίνισε τον σιδηροδρομικό σταθμό της
- Η **Κοπεγχάγη** το 1996 μετέτρεψε τα πρώην ναυπηγεία της, για να στεγάσει ακαδημίες
- Η **Θεσσαλονίκη** το 1997 και το **Πόρτο** το 2001 πραγματοποίησαν έργα αστικής ανάπλασης μεγάλης κλίμακας
- Το **Λουξεμβούργο** το 1995 ανέθεσε στον παγκοσμίου φήμης αρχιτέκτονα IM Pei τον σχεδιασμό του μουσείου σύγχρονης τέχνης και στον Γάλλο αρχιτέκτονα Christian de Portzamparc την κατασκευή ενός υπέροχου νέου μεγάρου μουσικής της Φιλαρμονικής του Ορχήστρας.

Αλλά δεν είναι μόνο θέμα υποδομών: συχνά η εικόνα της πόλης αλλάζει προς το καλύτερο, ενθαρρύνοντας έτσι τις επενδύσεις και τον τουρισμό, καθώς και την προώθηση της απασχόλησης και της ανάπτυξης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι πολιτιστικοί φορείς της πόλης ανακάλυψαν νέους τρόπους να εργάζονται από κοινού, και μερικές νέες και σταθερές συνεργασίες δημιουργήθηκαν, επίσης, σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

II. Σύμφωνα με έρευνα της Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικών Πολιτικών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τους προϋπολογισμούς των παρελθουσών πολιτιστικών πρωτευουσών, οι προϋπολογισμοί υποδομών των πόλεων αυτών έχει αυξηθεί σημαντικά μετά το 1996. Αυτό είναι συνέπεια τόσο των αυξημένων απαιτήσεων της διοργάνωσης του θεσμού της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης, όσο και των επιδιώξεων κάθε πόλης ξεχωριστά. Γενικά, οι μικρότερες πόλεις εμφανίζονται να δαπανούν λιγότερα χρήματα για υποδομές σε σχέση με τις μεσαίες και μεγάλες πόλεις. Τα στοιχεία αυτά εμφανίζονται στο διάγραμμα 1, που παρουσιάζει τους προϋπολογισμούς υποδομών των πολιτιστικών πρωτευουσών από το 1995 μέχρι το 2012.

Διάγραμμα 1. Προϋπολογισμοί υποδομών (1995-2012).

Sources: Cork 2005 website; ECORYS (2010a; 2011c; 2012a; 2013a); Essen 2010 website; Palmer *et al.* (2007; 2011); Palmer/Rae Associates (2004b)

Στην παρούσα έκθεση θα παρουσιαστούν οι προϋπολογισμοί υποδομών των παρακάτω πόλεων:

- Tallin, 2011
- Turku, 2011
- Guimarães, 2012
- Maribor, 2012
- Košice, 2013
- Marseille- Provence, 2013

Tallin, 2011¹²

Το Tallin, πρωτεύουσα της Εσθονίας, είναι μία πόλη λίγο μεγαλύτερη των 400.000 κατοίκων και επελέγη να διοργανώσει το θεσμό της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης το 2011.

Στα σχέδια της πόλης για τη διοργάνωση ήταν το πολιτιστικό πρόγραμμα να συνοδευτεί από ένα πρόγραμμα υποδομών ύψους **325 εκατομμυρίων ευρώ**. Το πρόγραμμα των υποδομών προέβλεπε βελτιώσεις σε υπάρχοντα κτίρια και τη δημιουργία νέων υποδομών.

¹² Βλ. Rampton J., Mozuraityte N., Andersson H. & Reincke E. (2012, August). *Ex-post Evaluation of 2011 European Capitals of Culture, Final Report for the European Commission DG Education and Culture*. Ecorys UK Ltd.

Ωστόσο, στα χρόνια 2009 και 2010 υπήρξε μια σημαντική μείωση στα δημόσια έξοδα στην Εσθονία, καθώς η χώρα έπρεπε ταυτόχρονα να αντιμετωπίσει τις συνέπειες της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης και να ευθυγραμμιστεί με τα κριτήρια του Μάαστριχτ για την είσοδο της στην ευρωζώνη το 2011.

Το Υπουργείο Πολιτισμού της Εσθονίας επιβεβαίωσε ότι την περίοδο 2008- 2011 δαπάνησε 12,5 εκατομμύρια ευρώ για τις πολιτιστικές υποδομές στο Tallin.

Turku, 2011¹³

Το Turku είναι η 5^η μεγαλύτερη πόλη της Φινλανδίας, με πληθυσμό άνω των 177.000 κατοίκων, και επελέγη να διοργανώσει το θεσμό το 2011.

Αν και έργα υποδομών είχαν προγραμματιστεί να γίνουν από την πόλη της Φινλανδίας, το ποσό που δαπανήθηκε γι' αυτά είναι άγνωστο. Γνωρίζουμε ωστόσο ότι το ποσό αυτό είναι ξεχωριστό από τον λειτουργικό προϋπολογισμό ύψους **55 εκατομμυρίων ευρώ** για την περίοδο 2008- 2012.

Guimarães, 2012¹⁴

Το Guimarães είναι μία ιστορική πόλη της Βόρειας Πορτογαλίας με πληθυσμό 53.000 κατοίκων. Η πόλη ανέλαβε τη διοργάνωση του θεσμού το 2012.

Κατά τη διάρκεια της υποψηφιότητας της η πόλη είχε προτείνει έναν προϋπολογισμό 111 εκατομμυρίων ευρώ, από τα οποία 41 εκατομμύρια θα δίδονταν για τον λειτουργικό προϋπολογισμό και **70 εκατομμύρια ευρώ** για τον προϋπολογισμό υποδομών.

Τελικά για τις υποδομές δαπανήθηκαν **41,7 εκατομμύρια ευρώ**, ένα ποσό αρκετά χαμηλότερο από αυτό που είχε προϋπολογιστεί στην πρώτη φάση της διοργάνωσης. Παρόλα αυτά, σημαντικό μέρος των σχεδίων για τις υποδομές στην πορτογαλική πόλη υλοποιήθηκε επιτυχώς.

Πέρα από τις δημόσιες επενδύσεις σε υποδομές υλοποιήθηκαν και κάποιες ιδιωτικές επενδύσεις.

¹³ Βλ. Rampton J., Mozuraityte N., Andersson H. & Reincke E. (2012, August) *Ex-post Evaluation of 2011 European Capitals of Culture, Final Report for the European Commission DG Education and Culture*. Ecorys UK Ltd.

¹⁴ Βλ. McAteer N., Mozuraityte N. & McDonald, N. (2013, July). *Ex-post Evaluation of 2012 European Capitals of Culture, Final Report for the European Commission DG Education and Culture*. Ecorys UK Ltd.

Maribor, 2012⁶

Η πόλη του Maribor με πληθυσμό 119,071 κατοίκων είναι η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Σλοβενίας. Η πόλη διοργάνωσε το θεσμό της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης το 2012.

Στον προϋπολογισμό που κατατέθηκε κατά τη φάση επιλογής υποψηφιοτήτων η πόλη προβλεπόταν να δαπανήσει συνολικά 200 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων **143 εκατομμύρια ευρώ** θα χρηματοδοτούσαν έργα υποδομών και τα υπόλοιπα τον λειτουργικό προϋπολογισμό της διοργάνωσης.

Αν και δεν υπάρχουν λεπτομερή στοιχεία για τις τελικές δαπάνες από το Δήμο και την περιφέρεια του Maribor, είναι γνωστό ότι κανένα από τα σχεδιαζόμενα έργα στο Maribor δεν πραγματοποιήθηκε. Πραγματοποιήθηκε μόνο ένας μικρός αριθμός έργων στις συνεργαζόμενες πόλεις.

Košice, 2013¹⁵

Η πόλη του Košice είναι η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Σλοβακίας, με πληθυσμό 240.000 κατοίκων. Η πόλη επελέγη να διοργανώσει το θεσμό το 2013.

Η πόλη, σε σχέση με τον προτεινόμενο προϋπολογισμό στη φάση επιλογής, κατάφερε να συγκεντρώσει ένα σημαντικά μεγαλύτερο ποσό για υποδομές. Πιο συγκεκριμένα, ενώ η πόλη αναμενόταν να δαπανήσει περίπου 47 εκατομμύρια ευρώ για υποδομές εντούτοις κατάφερε να συγκεντρώσει για έργα υποδομών **78 εκατομμύρια ευρώ**. Ίσως το πιο κρίσιμο στοιχείο της διαφοράς αυτής να έγκειται στην ικανότητα της πόλης να συγκεντρώσει 59 εκατομμύρια ευρώ από τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά ταμεία, έναντι των αρχικά προϋπολογισθέντων 36,3 εκατομμυρίων ευρώ.

Marseille- Provence, 2013⁷

Το 2013 ο θεσμός διοργανώθηκε επίσης από τη Μασσαλία και μία σειρά πόλεων και κοινοτήτων της επαρχίας Bouches-du- Rhône. Η πόλη της Μασσαλίας είναι η δεύτερη μεγαλύτερη της Γαλλίας, με πληθυσμό 850.000 κατοίκων, ενώ με την περιβάλλουσα περιοχή σχηματίζεται η τρίτη μεγαλύτερη αστική περιοχή της Γαλλίας, με πληθυσμό 1.715.000 κατοίκων.

¹⁵ McAteer N., Rampton J., France J., Tajtakova M. & Lehouelleur S. (2014, December). *Ex-post Evaluation of the 2013 European Capitals of Culture, Final Report for the European Commission DG Education and Culture*. Ecorys UK Ltd.

Από το σύνολο των 98.000.000€ του προϋπολογισμού της διοργάνωσης 7.000.000€ είχαν υπολογιστεί να δαπανηθούν για τις υποδομές. Τελικά η διοργάνωση έφτασε το ποσό των 98.973.000 € εκ των οποίων **7,3 εκατομμύρια ευρώ** δαπανήθηκαν για τις υποδομές.

Παράλληλα όμως με τον κύριο προϋπολογισμό της διοργάνωσης δαπανήθηκαν επιπλέον **665 εκατομμύρια ευρώ για έργα υποδομών** στην πόλη, κυρίως για έργα πολιτιστικών υποδομών στο παραλιακό μέτωπο.

Συμπεράσματα

Από το 1996 και ύστερα οι πόλεις που αναλαμβάνουν τη διοργάνωση του θεσμού έχουν αυξήσει σημαντικά τους προϋπολογισμούς τους για έργα υποδομών. Βέβαια, τα μεγαλύτερα ποσά για έργα υποδομών δαπανώνται από τις μεσαίες και μεγάλες πόλεις.

- **Tallin:** 12.500.000€.
- **Turku:** Δεν υπάρχουν ακριβή στοιχεία.
- **Guimarães:** 41.700.000€.
- **Maribor:** Δεν υπάρχουν ακριβή στοιχεία για το πόσα χρήματα τελικά δαπανήθηκαν, αν και ο προϋπολογισμός προέβλεπε 143.000.000€.
- **Košice:** 78.000.000€.
- **Marseille- Provence:** 7.300.000€ από τον προϋπολογισμό του θεσμού και επιπλέον 665.000.000€ πέρα του προϋπολογισμού του θεσμού.

γ. Το Ελληνικό παράδειγμα

Θεσσαλονίκη, 1997¹⁶

Για την περίπτωση της Θεσσαλονίκης τα διαθέσιμα στοιχεία για τους προϋπολογισμούς της διοργάνωσης του θεσμού της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Πρωτεύουσας είναι περιορισμένα. Σύμφωνα με στοιχεία της εφημερίδας «Η Καθημερινή» ο προϋπολογισμός για έργα υποδομών στη Θεσσαλονίκη έφτανε τα 147 εκατομμύρια ευρώ. Ωστόσο, φαίνεται ότι τελικά δαπανήθηκαν περίπου **220 εκατομμύρια ευρώ** για να ολοκληρωθούν ορισμένα μόνο από τα έργα υποδομών που είχαν προγραμματιστεί.

Βέβαια, περίπου 70 εκατομμύρια ευρώ δαπανήθηκαν μετά το 1997, το έτος κατά το οποίο η Θεσσαλονίκη είχε αναλάβει τη διοργάνωση του θεσμού. Σχεδόν το σύνολο του προϋπολογισμού υποδομών της Θεσσαλονίκης χρηματοδοτήθηκε από τα ταμεία της κεντρικής κυβέρνησης.

Πάτρα, 2006¹⁷

Σύμφωνα με την απολογιστική έκθεση για τη διοργάνωση του θεσμού της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης από την πόλη της Πάτρα το 2006 δαπανήθηκαν για έργα υποδομών **105.000.000 €**.

Αν και αρχικά τα έργα υποδομής είχαν προϋπολογιστεί στα 100.000.000€ και είχε προγραμματιστεί η διαχείριση να γίνει από το Δήμο Πατρέων, ο Δήμος δεν ήταν σε θέση να παραδώσει τα έργα εντός χρονοδιαγράμματος. Γι αυτό το λόγο αποφασίστηκε η χρηματοδότηση με επιπλέον 5.000.000€, ώστε τα έργα να παραδοθούν εγκαίρως.

Ολόκληρο το ποσό των 105.000.000€ προήλθε από το Υπουργείο Πολιτισμού.

¹⁶ Βλ. Κακαουνάκη, Μ. (2014). Παραλογισμός 17 χρόνων για μια φιέστα 220 εκατ.. Η Καθημερινή. Ανακτήθηκε από: <http://www.kathimerini.gr/796818/article/epikairothta/ellada/paralogismos-17-xronwn-gia-mia-fiesta-220-ekat>

¹⁷ Βλ. THE EUROPEAN CAPITAL OF CULTURE “PATRAS 2006”, BRIEFING REPORT. PATRAS, MARCH 2007, σελ 10- 11.

δ. Συμπεράσματα από την έκθεση της Επιτροπής Επιλογής

Η Επιτροπή Επιλογής κατά τη διαδικασία κρίσης των Κροατικών πόλεων για το 2020, δεν αναφέρθηκε καθόλου στους προϋπολογισμούς υποδομών ή σε έργα υποδομής. Αυτή στάση είναι χαρακτηριστικό της νέας τάσης μείωσης των προϋπολογισμών για υποδομές και η απομάκρυνση του θεσμού από το πρότυπο την εκτεταμένης αστικής ανάπλασης.

ε. Εισήγηση

Το Γραφείο Υποψηφιότητας, λαμβάνοντας υπόψιν το οικονομικό περιβάλλον, τις καταγεγραμμένες ανάγκες της πόλης και τον υπάρχον προγραμματισμό του Δήμου Καλαμάτας και άλλων πολιτιστικών φορέων, εισηγείται ένα περιορισμένο πρόγραμμα υποδομών το οποίο καλύπτει πάγιες ανάγκες της πόλης καθώς και παρέχει την ελάχιστη απαιτούμενη υποδομή που απαιτεί η φιλοξενία του θεσμού.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι δεν έχουν συμπεριληφθεί έργα πρόσβασης (δρόμος, αεροδρόμιο, λιμάνι) καθώς τα περισσότερα είναι δρομολογημένα ή γίνονται κινήσεις ανεξαρτήτως της υποψηφιότητας για Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα.

Επίσης δεν έχουν συμπεριληφθεί προβλεπόμενα έργα από φορείς εκτός δήμου (ιδιώτες, περιφέρεια κτλ) καθώς και ιδιωτικές επενδύσεις στον τομέα του τουρισμού. Θα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι σε περίπτωση ανάγκης, ειδικά στο θέμα φιλοξενίας, θα πρέπει να καταρτιστεί κατάλληλο πλάνο παρέμβασης του Δήμου ώστε να ανταποκριθεί η πόλη στις αυξημένες ανάγκες υλοποίησης του Τίτλου.

1. Οι παρακάτω υποδομές αποτελούν **αναπόσπαστο κομμάτι** του προγράμματος του **ΚΑΛΑΜΑΤΑ:21** και θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί εγκαίρως για την φιλοξενία του θεσμού:

- **Ανακαίνιση σινεμά Ηλέκτρα**, για χρήση ως κέντρο κινηματογραφικών προβολών, φιλοξενίας εκπαιδευτικών δράσεων και εξυπηρέτηση των καλλιτεχνικών δράσεων σχετικά με τον χώρο του κινηματογράφου, του βίντεο και του ντοκιμαντέρ. – Προϋπολογισμός: 500.000 €

- **Ανακαίνιση και ανάπτυξη Σιδηροδρομικού Σταθμού Καλαμάτας**, για χρήση ως έδρας του οργανισμού ΚΑΛΑΜΑΤΑ:21, ως σημείο ενημέρωσης, πολιτιστικών εκδηλώσεων και δράσεων.
– Προϋπολογισμός 1.350.000 €
 - i. Κεντρικό Κτήριο & Κεντρική Αποθήκη: 750.000 €
 - ii. 16 περιφερειακοί χώροι: 150.000 €
 - iii. Διαμόρφωση προσβάσεων και σύνδεση με Μέγαρο Χορού και ΔΗΠΕΘΕΚ: 200.000 €
 - iv. Μικρό Ανοιχτό Αμφιθέατρο (200 θέσεις): 50.000 €
 - v. Εσωτερικές διαδρομές με φωτισμό: 100.000 €
- **Ανακαίνιση και αναβάθμιση εξοπλισμού Δημοτικού Περιφερειακού Θεάτρου Καλαμάτας**, για διεξαγωγή παραστάσεων, δημιουργία παραγωγών και φιλοξενία άλλων καλλιτεχνικών δράσεων – Προϋπολογισμός 200.000 €
- **Ανακαίνιση κτηρίου ΔΕΗ** για χρήση ως εκθεσιακό χώρο του ΔΗΠΕΘΕΚ και υπηρεσίες εστίασης – Προϋπολογισμός 500.000 €
- **Δημιουργία Νέας Πινακοθήκης**, για φιλοξενία εικαστικών εκθέσεων υψηλών προδιαγραφών. (Δεν υπάρχει προϋπολογισμός)

2. Οι παρακάτω υποδομές θα χρησιμοποιηθούν ως έχουν με μικρές προσαρμογές:

- Πνευματικό Κέντρο Καλαμάτας – Πανταζοπούλειος Λαϊκή Σχολή
- Αμφιθέατρο ΟΑΕΔ
- Ν.Ο.Κ. (Ναυτικός Όμιλος Καλαμάτας)
- Μέγαρο Χορού
- Αίθουσα συναυλιών Μουσικού Σχολείου Καλαμάτας
- Στρατιωτικό Μουσείο
- Λαογραφικό Μουσείο
- Αρχαιολογικό Μουσείο
- Μουσείο Φορεσιάς

3. Οι παρακάτω υποδομές θα πρέπει να ανακαινιστούν/ ολοκληρωθούν για την υποστήριξη των δράσεων της διοργάνωσης
- Περιβάλλον Χώρος Μεγάλου Χορού
 - Εξοπλισμός Μεγάλου Χορού
 - Δημοτικό Ωδείο
 - Δημοτική Πινακοθήκη
 - Εικαστικό Εργαστήρι
 - Δημοτική Σχολή Χορού
 - Περιβάλλον χώρος Κάστρου
 - Γυμναστήριο Πολυκλαδικού Σχολείου
4. Οι παρακάτω υποδομές θα ήταν θεμιτό να έχουν ολοκληρωθεί ως το έτος φιλοξενίας του τίτλου, αλλά η μη ολοκλήρωσή τους δεν επηρεάζει την διοργάνωση.
- Ανοιχτό αμφιθέατρο
 - Γαλλικό Ινστιτούτο – Μουσείο Πόλης
 - Μεσογειακή Πόλη (Επιμελητήριο Μεσσηνίας)
 - Αποθήκες ΑΣΟ λιμανιού Καλαμάτας (για χρήση πρότζεκτ σχετικών με τα τοπικά προϊόντα.)
5. Οι παρακάτω προβλέψεις θα πρέπει να γίνουν για να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες υλοποίησης του τίτλου:
- Διάθεση χώρων για στάθμευση αυτοκινήτων και λεωφορείων
 - Διάθεση χώρων για προσωρινές κατασκευές φιλοξενίας, εκθέσεων, εργαστηρίων κτλ.
 - Διάθεση χώρων για εγκατάσταση περιπτέρων πληροφοριών, συστημάτων ενημέρωσης και προβολής.
 - Διάθεση χώρων για αποθήκευση υλικών.
 - Διάθεση χώρων για στέγαση όλων των διοικητικών υπηρεσιών του ΚΑΛΑΜΑΤΑ:21
 - Διάθεση χώρων «βιτρίνας» για τη στέγαση έργων του ΚΑΛΑΜΑΤΑ:21